Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 49 (13.609).
1967 ФЕВРАЛЬ 26 ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

Улуғ байрам арафасида тер тўкиб ишлаб, олтмишинчи йиллардан авлодларимизга муносиб ёдгорлик қолдирайлик. Октябрнинг эллик йиллик тўйи шарафига кўчат ўтқазмаган бирорта ҳам киши қолмасин. Ҳамма яхши ният билан, эзгу орзу билан кўчат ўтқазсин!

(РИЗАМАТ МУСАМУҲАМЕДОВНИНГ МУРОЖААТИДАН).

САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВЛАР

Социалистик тузум кенг меҳнаткашлар оммаси учун бирдан-бир энг изчил ва халқчил, энг кенг ва адолатли демократияни вужудга келтирди. В. И. Ленин таъбири билан айтганда, Октябрь революцияси демократияни мисли кўрилмаган даражада кенг миқёсда чуқур ривожлантириш учун йўл очиб берди. Инсон қадр-қимматини улуғлаш, эъзозлаш, унинг ижтимоий-сиёсий ҳуқуқларини таъминлаш ва муҳофаза қилиш революциямизнинг, социалистик демократиямизнинг халққа берган, халққа бахш этган буюк инъомидир.

Халқнинг яратувчилик ишларида, жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларида меҳнаткашларнинг активлик, уюшқоқлик кўрсатишларида ва омманинг давлат органларини бевосита бошқаришида ўз ифодасини топаётган бизнинг демократиямиз миллионларнинг ҳаётий ишига айланди. Ҳозир республикамиз меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советлари сайловларига борар эканлар, мана шу демократиямизнинг буюк афзалликлари янада равшанроқ намоён бўлмоқда.

Ҳамма ерда омманинг сиёсий, меҳнат активлиги шу қадар кучайиб кетдики, бу, сайловларга тайёргарликнинг ўзига хос ажойиб белгисидир. Сайловлар яқинлашаётган сари саноат ва қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари, совет зиёлилари партия XXIII съезди қарорларини, беш йиллик план режаларини бажариш йўлида эришаётган муваффақиятлари тўғрисида рапорт бермоқдалар, бу ютуқларни Октябрга, умумхалқ байрами — сайловлар кунига туҳфа этмоқдалар.

Ҳозир сайловларга тайёргарлик қизғин даврга кирди. Бу даврнинг хусусияти шу билан белгиланадики, сайловчилар республика Олий Совети ва маҳаллий Советлари депутатлигига номзоди кўрсатилган кишилар билан учрашмоқдалар. Маълумки, халқ ўзининг энг яхши ўғил-қизларини давлатни бошқариш органларига вакил қилиб юбориш учун уларнинг номзодларини белгилаб олди. Бу номзодлар ўзларининг бутун онгли ҳаётларини, меҳнатларини, ижод-илҳомларини партия ва халқ ишига, коммунизм ишига бағишлаган, Ватан манфаатларини муқаддас билиб, мамлакатимизнинг экономикаси ва маданиятини янада юксалтириш йўлида ҳормай-толмай курашаётган, халқ, партия ишончини амалда оқлаётган кишилардир.

Улар орасида ўз жасоратли меҳнати билан коммунизм ноз-неъматларини бунёд этаётган ишчилар, колхозчилар кўп. Оҳангаронлик экскаватор машинисти Хўжа Алиқулов, тошкентлик ип йигирувчи Тамара Петровна Кроткова, андижонлик пахтакор Шарофатхон Қаҳҳарова, колхоз ишлаб чиқаришининг моҳир ташкилотчиси Баҳриддин Алижонов, бухоролик сут соғувчи Ҳадича Маҳмудова, қашқадарёлик чўпон Улжа Ганжиев, самарқандлик врач Раъно Мардонова, сурхондарёлик шахтёр Хайдар Турсунов, сирдарёлик чўлқувар механизатор Избосар Серикбоев, фарғоналик машҳур пахтакор Хайрулла Тожибоев, хоразмлик тракторчи Онагул Машарипова, қорақалпоғистонлик балиқчи Мамади Жонасаев, совхоз директори Ерниёз Панаев ва бошқалар бор.

Депутатликка номзодлар турли миллат кишиларининг фарзандларидирлар. Бу ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси, совет халқлари қардошлик оиласида ҳаёт кечираётган ва меҳнат қилаётган барча миллат аҳлларининг ягона мақсад йўлида биргалашиб ҳаракат қилаётганликларининг жуда равшан ифодасидир.

Номзодлар билан учрашувлар ҳамма ерда кенг меҳнаткашлар оммасининг зўр уюшқоқлиги, ишчанлиги вазиятида ўтмоқда. Тошкентдаги 6-Горький сайлов округи меҳнаткашлари вакилларининг сайлов олди йиғилишида Октябрь революцияси номидаги Тошкент тепловоз-вагон ремонти заводининг стерженчиси Людмила Александровна Реут билан учрашув бўлди. Ишончли вакил — шу корхона чўян эритиш цехининг эритувчиси Я. Д. Дергач бу ерга йиғилганларга депутатликка номзод Л. А. Реутнинг ҳаёт йўлини, меҳнат ва жамоат фаолиятини ёрқин мисолларда ҳикоя қилиб берди. Мирзачўлдаги 3-«Боёвут» совхозининг сайловчилари республика Олий Совети депутатлигига номзод механизатор Месут Решетов билан учрашдилар. Ўтаётган учрашувларда кўпдан-кўп сайловчилар номзодлар ҳақида самимий фикрларни баён этмоқдалар. Шу билан бирга улар бўлажак депутатлар олдига бир қанча вазифаларни, наказларни қўймоқдалар.

Депутатликка номзоди қўйилган кишиларнинг ижтимоий-сиёсий фаолияти билан барча сайловчиларни кенг ва атрофлича таништириш идеология ишимизнинг муҳим вазифаларидан ҳисобланади. Сайловлар билан боғлиқ бўлган ҳамма масалаларни кенг, журналистиканинг турли жанрларида ёрқин ва ўқимишли ёритиб бориш — матбуотнинг вазифасидир. Ҳар бир номзоднинг таржимаи ҳоли, меҳнат фаолияти, коллектив ўртасида тутган мавқеи ҳақида ҳикоя қилиб бериш — матбуот нашрларининг ҳамма соҳалари, радио-телевидениенинг зарур темаси ҳисобланади. Мақолаларда ва бошқа пропагандистик материалларда сайловларнинг чинакам халқчил демократик хусусиятини, сайловчиларнинг ҳуқуқ ва бурчларини, депутатликка номзоди кўрсатилган кишилардан талаб этиладиган асосий вазифаларни конкрет мисолларда баён этиб бериш зарур. Номзодлар тўғрисидаги материаллар жонли ва қизиқарли ёзилиши лозим. Бирор номзод ҳақида гап борар экан, фақат унинг таржимаи ҳолини шунчаки кўрсатиб бериш билан қаноат ҳосил этиб қолмай, унинг кўп қиррали фаолиятини коллективизм нуқтаи назаридан маҳкам боғлаган ҳолда конкрет мисоллар, эпизодлар воситасида бадиий маҳорат билан очиб бериш даркор. Бунда очерк ва лавҳаларни кўпроқ ёритиш кўзда тутилиши зарур.

Матбуот, радио ва телевидениеда номзодлар ҳақида ишчилар, колхозчилар, ижодий интеллигенция вакилларига сўз бериш айниқса фойдалидир. Чунки улар номзодларнинг ўз коллективларида тутган роли, меҳнати, умумхалқ ишига нечоғлик ҳисса қўшаётганлигини яхшироқ биладилар. Шу билан бирга агитаторлар, пропагандист ва лекторларнинг суҳбатларида, доклад ва лекцияларида номзодлар ҳақида кўпроқ фикр юритиш лозим.

Партия ташкилотлари бутун оммавий-сиёсий ишни сайловларни ташкилий, сиёсий жиҳатдан юксак даражада, омманинг активлиги ва уюшқоқлигида ўтказиш, олға боришимизни жадаллаштириш, партия XXIII съезди қарорларини муваффақиятли амалга ошириш соҳасида меҳнаткашларнинг ижодий активлиги ва ташаббусини янада авж олдиришга қаратишлари керак.

Мамлакатимизда қарор топган энг кенг, энг ваколатли ва адолатли демократиянинг илҳомбахш кучи, социалистик тузумнинг барҳаёт ва улуғвор кучи миллионларни коммунизм улуғ иши учун курашда жипслаштириб, бирлаштириб, бўлажак сайловларга, Октябрнинг муборак ярим асрлик тўйига элтмоқда.

Совет кишилари умумхалқ сайловларига ҳар сафаргидек бу гал ҳам ўзларининг Ватан бахт-саодати йўлидаги яратувчилик ишларида, интилиш ва курашларида ўз назарларини, беқиёс ҳурмат ва садоқатларини Улуғ Октябрга, Коммунистик партияга, буюк йўлбошчи Владимир Ильич Ленинга қаратган ва бахш этган ҳолда бормоқдалар.

Қарши районидаги «Партия XX съезди» совхозининг механизаторлари юбилей йили баҳорини шай бўлиб кутиб олиш мақсадида мавжуд техникани жадал ремонт қилмоқдалар. Суратда (чапдан): илғор ремонтчилардан Нурхон Тожиддинов ва Файзулла Полвонов устахонада.

А. Тўраев фотоси.

КЎЧАТ ЭКИНГ—БОҒ ҚИЛИНГ!

БОҒДОРЧИЛИККА МЕҲР ҚЎЯЙЛИК

Андижон ўзининг хилма-хил шарбат мевалари билан ҳам машҳур. Наманган олмаси, тилларда достон Олтинкўл анжири, Косон ноки, Ҳакан ўриги, Асака чилигиси ва отёғи шафтолисини айтмайсизми? Андижон узуми ва нашватимизнинг таърифини классик шоир, атоқли саркарда Заҳириддин Муҳаммад Бобир нафис сатрларда қиёмига етказгани бежиз эмас.

Бу ота-боболаримизнинг азалдан боғдорчиликка меҳр қўйишини кўрсатади.

Бу анана бизга мерос бўлиб қолди. Областдаги жуда кўп колхоз, совхозлар хонадонларининг ўз боғи бор. Каттаю-кичикда боғдорчилик ҳаваси зўр. Хўжаобод қишлоқлари, Катта Фарғона каналининг бўйлари эртаклардаги эрам боғини эслатади.

Кўчат ўтқазиш билангина иш битмайди. Уни меҳр билан парвариш қилиш керак. Ҳар йили миллионлаб кўчат ўтқазамиз. Аммо уни асраш тўғрисида яхши қайғурмаймиз. Ҳамма иллат шунда. Кейинги уч йил ичида Андижон области бўйича йўл четларига, хиёбонларга, янги ташкил қилинаётган боғларга 33 миллион туп кўчат ўтказилди. Фақат ўтган йилнинг ўзида 1309 гектар янги боғ барпо этилди. Лекин, минг афсуски, бу ниҳолларнинг кўпи қаровсизликдан қуриб кетди. Бу хусусда машҳур боғбон, давлат мукофоти лауреати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ризамат ота Мусамуҳамедов яхши мулоҳазаларни ўртага ташлади. Ризамат отанинг юрак сўзлари бизга манзур бўлди. Биз, андижонлик соҳибкорлар миришкор боғбоннинг ватанпарварлик чақириғига тўла қўшиламиз.

Кекса соҳибкор Улуғ Октябрнинг 50 йиллик юбилейи муносабати билан янги боғ-роғлар барпо этишга чақирди. Андижонлик соҳибкорлар Ризамат отанинг чақириғига амалий иш билан жавоб берадилар. 37-мактаб ўқувчилари ва педагогик коллективи юбилей йилида ботаника боғи яратишмоқчи. Кўрғонтепаликлар район марказида боғ барпо этишни дилларига тугиб қўйишди. Избосканликлар барча йўл бўйларига мевали кўчат ўтқазишга сўз бердилар. Хўжаобод райони марказида Сквер. Андижон ва Наманган ўрмон хўжаликларининг ходимлари 30 гектар ерда ёнғоқзор, бодомзор яратишга қатъий аҳд қилдилар. Буларнинг ҳаммаси Андижон соҳибкорларининг Ризамат ота чақириғига жавоби бўлади.

Боғ—ўлкамизнинг хусн-жамолидир. Келинглар, боғ-роғлар яратайлик. Бу соҳага ҳам меҳр қўяйлик. Ажойиб ўлкамизнинг бундан ҳам гулзор, бундан ҳам кўркам бўлиши учун ҳаммамиз баббаравар курашайлик.

Қ. ЭГАМБЕРДИЕВ,
Андижон районидаги Калинин номли колхознинг боғбони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони,

Н. НАЗАРОВ,
Хўжаобод районидаги «Ленинград» колхозининг боғбони,

М. ИСХОҚОВ.
Андижон мевали кўчатзор совхозининг директори.

ШОЙМАРДОН ҚУДРАТОВ ИЗИДАН

ҚАЛБ АМРИ

Биз Шоймардон Қудратовнинг чўлга чорлаб ёзган хатини ўқиб чиқиб, отасига минг раҳмат, юрагида ўти бор, мард пахтакор экан дедик. У «чўлга шунчаки бир шовқин кўтаргани эмас, уни ҳақиқий чинакам ҳаёт гулбоғига, афсоналардаги эрам гулшанига айлантириш иштиёқи билан тўлиб-тошиб бу ерга келдик» дебди. Юрагида борини, кўнгилга ўтирадиган деҳқонча гапни айтибди.

Шунинг учун ҳам бўлимимиз пахтакорлари Қудратовга жавоб ёзиб юборишимни маслаҳат беришди. Биз беллашамиз, чўл қувамиз дейишди. Улар бундан бир неча йил илгари бу ерга—Марказий Фарғонадаги Қизилтепа массивига чўлда боғ яратамиз деб келишган. Улар бирор туп дарахт кўкармаган, юлғун, қиёқ ва янтоқлар маконига ҳаёт олиб келишди. 340 гектар ер очишди. Боғ-роғлар яратиб, шинам уйлар қуриб олишди.

Эндиликда бу ерларнинг илгари чўл бўлганлигига ишонгингиз келмайди. Бўлимимизга «Меҳнатобод» деб ном берганмиз. Дастлабки йилларда чўлга маккажўхори, шоли, сабзавот ва полиз экинлари экиб, ерларни ярокли ҳолга келтириб олдик. Кейин эса чигит эка бошладик. Аввал ҳосилдорлик унчалик бўлмади. Лекин ақл-фаросат билан жон куйдириб қилинган меҳнат зое кетмади. Ўз натижасини кўрсатди. Ўтган йили ҳосилдорлик 16 центнерга етди. Бу ҳали кам, албатта. Бу ернинг тилини энди яхши билиб олдик. Ҳосилдорликни яна ҳам кўтаришимиз мумкин, ўз имкониятларимиз ўзимизга аён, уларни ишга соламиз.

Бу йил 340 гектар ернинг ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил кўтариб, юбилейга армуғон этишни кўнгилга тугиб қўйганмиз. Шундай қилиб, чўлни гулистонга айлантиришдек хайрли ишни давом эттираверамиз. Ҳозиргача 30 гектар янги ер очиб, уни экин экишга тайёрлаб қўйдик. Бу билан чегараланиб қолмеймиз, чўлқуварлар деган номга яраша иш қилаверамиз.

Т. АҲМЕДОВ,
Риштон районидаги «Риштон» совхозининг «Меҳнатобод» бўлими бошқарувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони.

Л. И. БРЕЖНЕВ КХДР ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

25 февралда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети сиёсий бюроси президиумининг аъзоси, Корея Меҳнат партияси Марказий Комитетининг секретари, КХДР министрлар кабинети раисининг биринчи ўринбосари Ким Ир бошчилигидаги Корея Халқ Демократик республикаси ҳукумат делегациясини қабул қилди.

Суҳбат вақтида Совет Иттифоқи билан Корея Халқ Демократик Республикаси ўртасидаги иқтисодий алоқаларни бундан буён ҳам ривожлантириш ва ҳар томонлама ҳамкорлик қилиш масалалари муҳокама қилинди. Суҳбат ўртоқларча, самимий вазиятда ўтди. (ТАСС).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун олиб борилган курашда актив қатнашганлиги учун ва туғилган кунига 75 йил тўлганлиги муносабати билан истеъфодаги генерал-лейтенант Ёқуб Жонгирович ЧАНИШЕВ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

НИҲОЛ ЎТҚАЗГАНГА НЕ ЕТСИН

Машҳур боғбонимиз Ризамат ота Мусамуҳамедовнинг мурожаатини ўқиб чиқар эканман, бундан 15 йил олдинги воқеа эсимга тушди. Колхозимизда 50 гектарлик катта боғ бунёд этишни ўз олдимизга вазифа қилиб қўйгандик. Бу ҳақда Ризамат отага мурожаат қилдик. У киши бизнинг бу мақсадимиздан жуда хурсанд бўлди ва бу ишга ўзи бош қўшажагини ҳам айтди. Ниҳоят биринчи ниҳолни ўзи ўтқазди. 50 гектарлик боғ барпо қилдик. Мана ҳозир бу боғимиздан ҳар йили мўл-кўл узум, олма, шафтоли, анор, анжир ҳосили оляпмиз.

Кейинги йилларда ҳам боғимизни кенгайтириб бордик, мевалар хилини кўпайтирдик, сифатини яхшиладик.

Мурожаатда айни муддаодаги гаплар айтилибди: «Ҳамкасбларим, чироғларим! Ҳозирги кунлар кўчат ўтқазишнинг айни палласи. Баҳор бутун латофатини кўз-кўз қиладиган нозанин фасл. Ҳозир унинг нашидаси ҳамма ерни кезиб юрибди. Шу кунлар кўчат ўтқазиладиган қизғин кезлар. Лекин шуни айтиб қўяйки, кўчат ўтқазиш ниҳоятда нозик иш. Ниҳол куртак чиқармасдан уйқусида ерга қадаганинг маъқул. Акс ҳолда меҳнатинг зое кетиши мумкин».

Ҳақиқатан ҳам бу гапларда катта ҳикмат, жон бор, бу кўп йилги тажрибада синаб кўрилган. Бу гапларнинг тўғрилигини биз ҳам ўз тажрибамизда синаб кўрдик.

Ҳозир биз кўчат ўтқазиш ва шу асосда боғимизни янада кенгайтириш учун тайёргарлик кўряпмиз. Кўчат ўтқазиладиган майдонларни текислаб ҳам қўйдик. Бундан ташқари йўл бўйларига, ариқ ёқаларига, экин майдонлари четларига мевали дарахт кўчатлари ўтқазамиз. Колхозимизнинг боғбонлари ва барча кишилари Ризамат отанинг чақириғига ана шу амалий ишлари билан жавоб берадилар, кўплаб кўчат ўтқазиб, боғ-роғлар яратадилар.

Ҳа, боғ қилганга не етсин!

Турсунбой ДАДАБОЕВ,
Гулистон районидаги «Красная Заря» колхозининг боғбони.

ХАЗИНА

Ер — хазина. Унинг сийнасида туганмас бойликлар яшириниб ётибди. Ана шу бойликларни ундириб олиш, ерни серҳосил қилиш деҳқоннинг бурчи.

Сурхондарёлик ҳамкасбим Шоймардон Қудратов айтганидек, қўлимизни қаёққа узатсак етади. Колхозда инженер эдим, Бешмерган қишлоғи яқинидаги қақраб ётган ерларни ўзлаштиришга бел боғладим. 10 кишига бош бўлиб, чўлга кўчиб бордим. Бригадамиз дастлабки йили 80 гектар, бултур эса 100 гектар ерда пахта етиштирди. Ўтган йили ҳар гектар ердан 53 центнердан хирмон кўтардик.

Юбилей йилида янгидан ўзлаштирилган ерлар ҳисобига пахта майдонини 120 гектарга, ҳосилдорликни гектар бошига 60 центнерга етказиш, бир центнер маҳсулот таннархини 15 сўмга тушириш режаларини белгиладик. Техника чигит экишга шай қилиб қўйилди.

З. РАҲМАТОВ,
Шовот районидаги Чкалов номли колхознинг комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи.

САМАРҚАНД ЮБИЛЕЙИ

Ҳозир жаҳоннинг нигоҳи мўйсафид тарихнинг шоҳиди, дунёда энг қадимий ва беҳисоб обидаларнинг маскани азим Самарқандга қаратилган. Унинг 2500 йиллик қутлуғ юбилейи 1969 йилда нишонланади. Бу Советлар диёрида катта воқеадир. Ҳозир Самарқандда юбилей олдидан тайёргарлик ишларига киришилмоқда. Юбилей ўтказиш юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети махсус комиссия тузган эдилар.

Яқинда Самарқандда бу комиссиянинг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Мажлисни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госпланн раиси, юбилей комиссиясининг раиси С. К. Зиёдуллаев олиб борди. Комиссия аъзолари қадимий шаҳар тўйини қандай уюштириш юзасидан фикрлашиб олдилар, тегишли тадбирлар белгиладилар.

ИШОНЧ ОҚЛАНАДИ

«Пачкамар» совхози сут-товар фермасининг моҳир сут соғувчиси Ойимхол Йўлдошеванинг номини биргина Ғузор районида эмас, областда ҳам ҳурмат билан тилга олишади. У бунга меҳнати билан сазовор бўлган.

— Дастлаб ишга келган кунларим, — дейди биз билан бўлган суҳбатда Ойимхол опа, — анча қийналдим, бир сигирни соғиб олиш учун кўпроқ вақт кетар эди. Уқувсизлигимдан кунлик норма бажарилмай қоларди. Аммо шундай бўлса ҳам умидсизланмадим, қийинчиликларга бардош бердим. Халқимизнинг «Меҳнатнинг таги роҳат» деган нақлига амал қилдим.

Орадан 20 йил ўтди. Бу давр у улғайди, чиниқди, улкан зафарлар сари одимлади, қалб ўти билан меҳнат қилди. Мана энди донгдор соғувчи. 1965 йилда 16 бош жайдари сигирнинг ҳар биридан 1724 килограммдан сут соғиб олган бўлса, 1966 йилда 10 бош сигирнинг ҳар қайсисидан 2280 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олди. Унинг меҳнатини партия ва ҳукуматимиз юксак қадрлаб, 1965 йилда олий мукофот — Ленин ордени билан тақдирлади.

Совхоз меҳнаткашлари коммунистик меҳнат зарбдори Ойимхол опанинг меҳнатда шижоаткорлик кўрсатаётганлигини ҳисобга олиб, 1961 йилда уни область Советига депутат қилиб сайлашди. Ўша йили сайловчиларнинг наказига мувофиқ Чугуртма қишлоғидан район марказигача бўлган 12 километрли йўлни текислаш керак эди. Депутат район ижроия комитетига бориб, йўл қурилиши масаласига жиддий эътибор берилишини талаб қилди. Йўлга шағал тўкилиб текисланди.

1965 йил совхоз меҳнаткашлари Ойимхол опани иккинчи марта область Советига депутат қилиб сайлашди. Унга сайловчилар номидан биринчи бўлим бошқарувчиси ўртоқ Ғ. Бозоров клуб қуриб бериш тўғрисидаги наказни топширди. 1966 йил бошларида наказ бажарилди. Клуб ишга тушди.

Сайловчилар ўзларининг йиғилишида депутатга яна икки наказ — ҳаммом қуриш ва қишлоқни электрлаштиришни топширдилар. Орадан сал вақт ўтмай ҳаммом ишга тушди. Кейинчалик совхоз катта дизель электр мотор сотиб олди. Ҳозир эса совхознинг бир қисмида Ильич нурлари порламоқда.

Яқинда совхоз меҳнаткашлари меҳнатсевар, шижоаткор Ойимхол Йўлдошевага катта ишонч билдириб, уни Ғузор районидаги 220-Киров сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар. Ойимхол опа бу гал ҳам сайловчиларнинг юксак ишончини шараф билан оқлайди.

О. ОМОНОВ,
Қашқадарё области.

МУБОРАК

Муборак 7-синфда ўқиётганида бошига оғир кулфат тушди. Бир йилда ота-онаси вафот этди. 17 яшар опаси Башорат билан каттакон ҳовлида қолишди. Лекин яхшилар уларни ёлғиз қўйишмади, бошларини силашди. Қўни-қўшнилар, қариндош-уруғлар бош бўлиб Башоратни узатишди. Муборак эса холасиникида яшай бошлади. Бир кун у маҳалла комиссиясининг раиси Абдулла акани учратиб қолди. У Муборак билан илиқ саломлашди, ҳол-аҳвол сўради. Сўнг:

— Қизим, ҳали ёшсан, бирор ишнинг бошини тутиб олсанг яхши бўларди. Мен сени бирор жойга ўқишга жойлаштириб қўяйми? — деди.

Абдулла аканинг гапларидан Муборакнинг кўнгли тоғдай кўтарилди. Эртаси куни раис уни Тошкентдаги 2-ҳунар мактабига бошлаб борди. Қизни ўқишга қабул қилишди. Уч йил ўқиди. Ҳарф терувчилик касбини эгаллади. 1952 йилда 1-босмахонага ишга йўлланма олди. Муборак дастлаб тажрибасизлиги туфайли қийналди. Тажрибали ҳарф терувчилардан Валя Ананина, цех мастери Васил Набиевлар унга ёрдам қўлини чўзишди. Улар билим ва тажрибаларини, ҳарф териш санъатининг сирларини Муборакка сидқидилдан ўргатишди. Уларнинг ёрдамида Муборак Холматова малакали ҳарф терувчи бўлиб етишди.

—Муборак коллективимизда қарийб 15 йилдан буён меҳнат қилади, дейди босмахонанинг бош инженери ўртоқ Бессонов. — У шу давр ичида ўзини жонкуяр, меҳрибон-дўст, меҳнатсевар ишчи сифатида кўрсатди. Кўплаб шогирдларни тарбиялади. Коммунистик меҳнат зарбдори. Ойлик топшириқларини 120-130 процентга етказиб адо этмоқда.

— М. Холматова коллективимиздаги энг илғор, ташаббускор хотин-қизлардан. У ишлаб чиқариш топшириқларини ошиғи билан адо этиш билан бирга, хотин-қизлар советининг аъзоси сифатида катта оммавий-тарбиявий иш олиб бормоқда, — дейди муқовалаш цехининг ишчиси Инобат Қурбонова.

Элни севсанг, эл қадрингни кўтаради, деганларича бор экан. 1959 йилда Муборак Тошкент шаҳар Советига, сўнгра Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига сайланди. У депутатлик бурчини шараф билан адо этмоқда.

Илгари корхона қошида болалар боғча-яслиси йўқ эди. Бу ёш болали оналарга катта ноқулайлик туғдирарди. Баъзан улар ишга чиқолмай қолишарди. Бу меҳнат унумдорлигига салбий таъсир кўрсатарди. Жонкуяр депутат босмахона ҳузурида боғча-ясли ташкил қилишни Октябрь район ижроия комитети ва район халқ маорифи бўлимига таклиф қилди. Депутатнинг бу таклифи маъқулланди. 4 та группани ўз ичига олган 150 ўринли болалар комбинати қурилиб ишга туширилди. Депутатнинг бу ҳиммати ёш болали оналарни ғоят хурсанд қилди.

Яқинда босмахона ишчи ва хизматчилари республика Олий Совети депутатлигига ўз номзодларини кўрсатиш учун тўпланишди. Йиғилиш қатнашчилари сайловчилар ишончини оқлаётган Муборак Холматовани 24-Олмазор сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатиш ҳақида якдиллик билан қарор қабул қилдилар.

М. МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

БИЗНИНГ АХБОРОТ

БОБОЛАРИНИ ЭСЛАБ...

Пойтахтимиздаги 73-ўрта мактаб ўқувчилари улуғ боболари Алишер Навоийнинг 525 йиллик юбилейига катта тайёргарлик кўряптилар. Мактабда буюк мутафаккирга бағишланган кеча ўтказилди. Кечани мактаб директори Қ. Обидова кириш сўзи билан очди. Шундан сўнг 9-синф ўқувчиси Жамила Ҳайдарова Алишер Навоийнинг ёшлик йиллари тўғрисида, ўқувчилардан Шукуржон Нарзуллаев, Ҳамид Зарипов ва Абдужаббор Қосимовлар Навоийнинг ҳаёт йўли, ижодий фаолиятига оид қизиқарли ҳикоялар айтиб беришди. Саидазимов, Нуриддинов, Муҳамедова, Собировлар эса Навоий асарларидан парчалар ўқидилар.

Филология фанлари доктори Ҳамид Сулаймон Навоий яшаган ва ижод қилган давр, бир группа ўзбек олимлари сафида қўшни Афғонистонга қилган сафари таассуротлари ҳақида сўзлаб берди.

Р. ИСҲОҚОВ.

МАТБУОТ УЙИ

Бухорода матбуот уйи қурила бошланди. Уч қаватли бинонинг биринчи қаватида босмахона, иккинчи ва учинчи қаватида эса редакциялар, шунингдек ошхона, дам олиш хонаси жойлашади.

Янги матбуот уйини Бухородаги 163-қурилиш трестининг қурувчилари Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги нишонланадиган тантанали кунларда фойдаланишга топшириш учун астойдил курашмоқдалар.

Т. НАЗИРОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Мактаб музейи

Самарқанд районидаги 22-саккиз йиллик мактабда Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан музей ташкил этилди.

М. Мусаев.

ИККИНЧИ ЛОТЕРЕЯ

Мамлакатимизда 1966 йилда ўтказилган автомотолотерея жуда оммалашиб кетди. Кўпгина «бахтли» билет эгалари енгил автомашиналар, мотоцикл, мотороллер ва бошқа қимматбаҳо буюмлар ютдилар.

Бу йил СССР ДОСААФ Марказий Комитети автомотолотереянинг иккинчи тиражини ўтказади. Автомотолотереянинг иккинчи тиражи 100 миллион сўмлик чиқарилади. Бу ўтган йилдагига қараганда икки марта кўпдир. Тиражда 8.000 енгил автомашина, 18.400 мотоцикл, 8000 мотороллер, 8.550 мотопед, 12.400 мотовелосипед — ва бошқа кўпгина ютуқлар чиқади.

Сотилган лотереялардан тушган пулнинг ярми сув ҳавзалари, турли клублар ва велопойга ўтказувчи стадионлар қуришга сарфланади.

Лотерея билетлари март ойидан бошлаб сотилади. Уйинлар тиражи шу йил декабрь ойида Москва шаҳрида ўтказилади.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг илғор йигирувчиси Людмила Арсеньева Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. У аъло сифатли маҳсулот тайёрлаяпти.

И. Глауберзон фотоси.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

«КУРАШ ТАЪРИФИ—ВОҲА ТАРИХИ»

«Хоразм ҳақиқати» газетасининг қўшсаҳифаси ана шундай номланган. Унда областдаги донгдор кишиларнинг суҳбатлари, Хоразм воҳаси меҳнаткашларининг Октябрь қуёши остида босиб ўтган зафарли йўли ҳақида ҳикоя қилинади.

«Бир орденнинг тарихи» сарлавҳали мақолада Урганч районидаги «Большевик» (ҳозирги Калинин номли) колхози хосилдорлик жиҳатидан Совет Иттифоқида рекорд кўрсаткичга эришгани учун СССР Олий Совети Президиуми бу хўжаликни 1940 йил 20 февралда «Хурмат белгиси» ордени билан мукофотлагани ва хўжаликнинг ҳозирги манзараси тасвирланади. «Инқилоб қуёши» газетасининг йигирманчи йиллардаги Хоразм ҳаётига доир қизиқарли материалларини ўқувчиларга ҳавола қилиб, редакция жуда тўғри иш қилган. Чунки, газетхон воҳанинг ўша қизғин дамлардаги ҳаётига доир материалларни ўқир экан, ўтмиш билан ҳозирги кунларимизни беихтиёр солиштиради, тарихан жуда қисқа вақт ичида мамлакатимизда, жумладан Хоразм воҳасида юз берган улкан ўзгаришларни яққол ҳис этади.

Газета «Октябрь 50 йиллиги» рубрикаси остида яна кўплаб қизиқарли ва ўқимишли материаллар бериб бориши керак.

АТЛАС ЖИЛВАСИ

Фикран ярим аср орқага қайтайлик. Ана, бир уй, йўқ уй ҳам эмас, пастқам бостирма. Ичи оҳор пуркалавериб захлаб, пўпанак боғлаб кетган. Ўртадаги манқалдонда тараша ўтини милт-милт ёниб туради.

Кичкина устахона тахминан бир метр келадиган гувалак деворлар билан уч-тўртга бўлинган. Косиблар буни тириклар гўри, деб ҳам атайдилар. Ҳар бир гувалак девор оралиғида беллари букчайган, елкаси чиққан, ора-сира калта йўталиб турадиган, уйқусизликдан кўз жияклари қизариб кетган ҳунарманд ҳеч бир нарса билан иши йўқ, гоҳ у қўлида, гоҳ бу қўлида моккини ирғитади, тепкиларни босади. Бу косиб бола-чақасига бир бурда нон топиш мақсадида кунига ўн уч-ўн тўрт соатлаб ишлайди. Бозор чаққон бўлиб қолган кезларда устакор шамгарлик эълон қилади. Бундай пайтларда косиб кун-тун ухламасдан ишлашга мажбур. Уйқу мастлигини ёзиш мақсадида Жомий ҳаммомига тушади. Нонушта қилиб олгач, яна ўз машғулоти билан банд бўлиб кетади.

Халфалик — ғоят мушкул иш. Халфанинг боши қарздан чиқмайди. Устакордан қутулиш мақсадида у манибозор ўтиради. Бу, 4 ойлаб кўча юзини кўрмаслик, нуқул иш (атлас) тўқиш билан машғул бўлиш демак. Улар манибозор шартларига чидай олмай, кўчага чиқиб кетадилар ва шу тариқа устакордан қутила олмайдилар.

Тўқилган атлас қанча сифатли, бозоргир бўлса, халфанинг нархи ҳам шунча юқори. Лекин битта сифатсиз ишнинг жазосини йиллаб тортишга тўғри келади. Агар атлас сийрак тўқилса, бозор оқсоқоли уни бозорнинг ўртасига ҳаммага кўринадиган устунга илиб қўяди. Бозор оқсоқоли бундай устакорга атлас соттирмайди, харидорларни унинг молидан олмасликка даъват этади.

Бу, жуда катта жазо бўлиб, устакор синади. «Синмаслик» учун устакор бозор оқсоқоли ва бошқа казо-казолар ҳамда халфа ишлатувчиларни чақириб, катта зиёфат бериши керак. Албатта бу зиёфат халфаларнинг гарданига тушади. Ишсиз қолмаслик учун улар устакорнинг ҳамма шартларига рози бўлишади. Чунки сифатсиз атлас тўқигани учун ишдан ҳайдалган халфани ҳеч қайси устакор яқинига йўлатмайди.

Бироқ, шундай бўлса ҳам ҳунарманд — косиб ўз касбини тарк этгиси келмайди. Чунки тўқувчилик унинг қон-қонига сингиб кетган. Тўқувчилик ҳунарига берилган меҳр «йўргакда теккан дард», деб ҳазил қилишади. Шу «йўргакдаги» меҳр бутун бир умрга етади. Чунки кўҳна шаҳар Марғилоннинг шуҳрати аввало шу касбикордан. Минг йиллар давомида ҳунармандлар ўз касбларининг нозик сирларини фарзандларига шунчаки ўргатиб қолмай, балки унга бир умр меҳр-муҳаббат билан қарашга ҳам одатлантирганлар. Касбга бўлган шу меҳр-муҳаббат улар тайёрлаган матоларда ўз ифодасини топа борган. Атлас жилвасида муҳаббат ёғдуси, қуёш ҳарорати, ой латофати акс этади, дейишганда тамомила ҳақлидирлар.

Дарвоқе атлас қачон ва қандай пайдо бўлган?

«Абр» сўзи форсча бўлиб, «булут» маъносини билдиради. Абрли газламалар ҳақида аниқ тарихий маълумот йўқ. Лекин XVI асрлардаги адабий манбаларда «абр» сўзи учрайди. Халқ оғзида ховуз ёки кўл сувида акс этган булут шаклига тақлид қилиш туфайли атлас гули юзага келган дейилади. Ҳарҳолда атлас тўқиш бирданига пайдо бўлиб қолмагани бешак. У, аввало жуда примитив безак ва гулли бўлгани маълум. Масалан, аввало абрланган рўмоллар тўқилган, аста-секин бу ҳунар эгалари ўз маҳоратларини такомиллаштирганлар. Усталарнинг айтишича, саккиз ва ўн икки тепкилик атласлар биринчи бор XIX асрнинг иккинчи ярмида пайдо бўлган. Қўқон хони Худоёрхоннинг буюртмаси бўйича энг моҳир усталар атласнинг нодир нусхасини тайёрлаб, унга хонатлас деб ном берганлар.

Атласда нозик дид, ўткир зеҳн катта ижодий талант билан уйғунлашиб кетган. Унда Увайсий ғазалларидаги нафислик, Муқимий лирикасига хос майинлик, Ҳамза қўшиқларидаги жўшқинлик мавжуд десак, хато бўлмас. Чунки абрбандчилар фақат ҳунарманд эмас, шу билан бирга ўткир санъаткор ҳамдирлар. Уларда эскиз ҳам, қолип ҳам йўқ. Аммо асрлар давомида ижод этилган гуллар ва безакларни дилларига жо қилиб оладилар-да, унга ижодий ёндошиб, ривожлантирадилар, «тароқ», «шох», «косагул», «шокила», «бодомча», «илон изи», «туморча», «симсима» каби нафис уқалар ҳар қайси атласда ҳар хил ўрин олиб, ранг-баранглик ҳосил этадилар. «Гулномозшом», «одми», «қўчқоршохи», «гулбаҳор», «гулдаста», «баҳор», «Ўзбекистон», «хосиятхон» ва бошқа нусхалар аёлларнинг эгнидагина эмас, балки уй безакларига ҳам алоҳида иликлик, жозибадорлик кашф этади.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан

Улуғ Октябрь социалистик революциясидан аввал атлас тўқувчи ўз хотинига умр бўйи бир кийим атлас олиб беришни орзу қилиб дунёдан кўз юмган. Балки, «Бўзчи белбоққа ёлчимас» деган нақл ўша даврдан қолгандир! Чиндан ҳам атлас каби қимматбаҳо матони фақат бойлар ва амалдорлар олиши мумкин эди, холос.

Эндиликда республикамизда атлас киймайдиган қиз-жувон бўлмаса керак. Таниқли шоирамиз Зулфия Марғилонга келганда, чет элда бир қизиқ ҳодисанинг гувоҳи бўлганини айтиб берди. Тинчлик тарафдорларининг Жаҳон конгрессига борганда, Ўзбекистон вакиллари курашаётган Вьетнамга ёрдам тариқасида атлас олиб борган. Бу атлас конгресс қатнашчиларининг эътиборини дарҳол ўзига жалб этган. Харид қилувчилар ичида американликлар ҳам бўлган. Шундай қилиб, ўзбек атласини олиш билан америкалик инсофли шахслар ҳам беихтиёр Вьетнам фондига пул берганлар.

Мана, кенг азм цех. Бунда илгариги халфаларнинг авлоди — ўз ишининг устаси, ўз корхонасининг хўжайини — ишчи Олий Ҳазратлари туради. У тўртталаб атлас заправка қилинган дастгоҳни моҳирлик билан бошқаришга қодир. Бир сменада 50-60 метр (қарийб 20 кийимлик) атлас тўқиётганлар бор.

Фирмада бир-биридан моҳир усталар кўп. Атласчи шарафи учун матонат билан курашаётган ажойиб кишиларнинг қай бирининг номини тилга олсак экан. Абрбандчи — С. Тошпўлатов, бўёқчи — О. Аминов, давракаш — Ш. Муродова, тўқувчи — Э. Маҳсудова, усталардан Мамажон ака Мирзаев, Каримжон ака Мўминов каби юзлаб кишилар ота-боболарининг энг яхши ҳунарларини авайлаб ривожлантириб келмоқдалар.

Атлас тўқиш ва унинг ривожи ҳақида уста-устазодалар билан гапиришиб ўтирибмиз. Эминжон ака Мадаминов, Нишонбой ака Элназаров, Аббос тоға Маҳмудов сингари усталар 50 йилдан буён шу ҳунар билан шуғулланадилар. Совет ҳокимияти ўрнатилгач, артелга бирлашдик, — дейди улар, — кенг, ёруғ хоналарда ишлаш биз учун алоҳида янги бир дунё бўлди. Дўкондан дастгоҳга ўтдик. Дастгоҳдан мана энди механизациялашган станоклар. Артелдан фабрикага, фабрикадан йирик фирмага бирлашдик. Фирмада 5 минг одам ишлаяпти. Ҳаммамиз тўқ, фаровон, маданий ҳаёт кечираётирмиз.

Ўтган йили фирманинг ўзида 5 миллион 878 минг метр турли ассортиментдаги атласлар ишлаб чиқарилди. Бу йил 14,5 миллион метр ипакли газламадан 6 миллион 750 минг метри атлас бўлиши керак.

Инсон доимо мукаммалликка, баркамолликка интилади. Атлас тўқиш жараёнида қанчадан-қанча улкан ютуқлар қўлга киритилган бўлса ҳам, лекин абрланган газламалар тўқишни янада кенгайтириш, ҳаёт тақозоси бўлиб турибди. Абрли газламалар тайёрлашда (танда тайёрлаш) кўп қўл меҳнати сарф бўлади. Кейинги пайтларда танда тайёрлашни механизациялаш борасида кўп ишлар қилинди. Ака-ука Мадраҳимовлар қўл расправкасини механик расправкага айлантирдилар. Танда узунлиги ҳам 300 метрдан 600 метрга етказилди. Қўл расправкасида илгари 72 киши ишларди. Механик расправкада бу ишни 24 киши бажаряпти. Танда тайёрлаш установкаси бир йилда ўртача 60 минг сўм маблағни тежаш имконини беради.

— Халқнинг абрли газламаларга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида катта-катта тадбирлар белгиланган, — дейди «Атлас» фирмасининг директори ўртоқ Р. Бобобеков, — 1970 йилгача корхона реконструкция қилинади. Ҳозир 13 жойга сочилган ишлабчиқариш участкалари ягона жойда бўлади, ихтисослашади. 1970 йилга бориб, фирмада тахминан 12 миллион метр атлас тўқиш имконияти вужудга келадики, бу — 1963 йилда бутун республикамизда планлаштирилган абрли газламалардан 3 миллион метр кўп демакдир.

Фарғона водийси қадимдан ипакчилик ватанидир. Ипак ватанида Марғилон салмоқли ўрин тутади. Унинг атласи гулида байрам шодиёналиги, Ўзбекистон табиатига хос гўзаллик, жўшқинлик акс этади. Марғилон атласи ўзининг мураккаб безаги, хилма-хил товланган гули, нозик услуби, жимжимадорлиги, майда тароқлиги, маълум эстетик маъноси билан ажралиб туради.

И. КАРИМОВ.

МИЛТИРАГАН НУР

Зоя ВОСКРЕСЕНСКАЯ.

Машҳур совет ёзувчиси ЗОЯ ИВАНОВНА ВОСКРЕСЕНСКАЯ «Тунги музлик туманлари орасидан» номли ҳикоялар тўпламида В. И. Лениннинг ҳаёти ва революцион фаолияти ҳақида ҳикоя қилади.

Тўплам кенг адабий жамоатчилик томонидан қизғин кутиб олинди ва марказий матбуот саҳифаларида ҳақли равишда юқори баҳоланди.

Қуйида «Милтираган нур» сарлавҳали ҳикояни эълон қиламиз.

□ □

— Владимир Мартинович, менимча, иккаламизнинг қиёфамиз ҳам жуда жиддий кўринади, бу ҳол кўзга ташланиб қолиши мумкин, — деди-да, Надежда Константиновна ҳамроҳига қўлтиқлаб олишни таклиф этди.

Улар, яқиндагина ўрмон ва қоялар орқали қурилган йўлдан борардилар. Йўл четларида ҳали ҳам тош ва шағал уюмлари қорга кўмилиб ётарди.

— Бултур бу ерда кечалари билан портлаш овози тинмасди,—деди Владимир Мартинович йўлнинг икки томонида қиров босиб ётган гранит қояларга назар ташлаб.

Надежда Константиновна бош иргатиб қўйди. Қадимий харсанглар билан қопланган бу Финляндия ерларида динамитсиз йўл очиб бўлмасди.

— Ҳозир иккаламиз кетаётган мана шу йўлни ҳам большевиклар қурган, — деди тўсатдан Владимир Мартинович.

Надежда Константиновна ҳамроҳига савол назари билан қараб қўйди. У, Владимир Мартиновичнинг тагдор қилиб гапириш одати борлигини билар эди.

— Бизнинг жангчиларимиз ўтган йили янги хил бомбалар ихтиро қилишган эди, — деб давом этди Смирнов. — Чунки биз қуролли қўзғолонга тайёрланар эдик. Аммо янги қуролни синамай туриб, уни қурол деб бўладими! Бироқ қаерда синаб кўриш мумкин? Биз бу ерда финлар йўл қуришаётганини, кечалари билан қояларни портлатишаётганини эшитиб қолдик. Шундай қилиб, бизнинг жангчиларимиз мана шу қурилиш артелига «аъзо» бўлиб киришди. Финлар динамитни бир жойга қўйиб, лекин бирданига... икки ерда портлаш юз берганини кўриб ҳайрон бўлишарди. Ваҳолонки иккинчи ерда бизнинг одамларимиз ўзларининг янги бомбаларини синашаётганини улар билишмасди. Шундай, финлар ҳатто ҳозиргача ҳам йўл қурилишида уларга большевиклар ёрдам берганини билмайдилар.

— Большевиклар кўпларга йўл очишда ёрдам беради, — деди ўйчанлик билан Надежда Константиновна. — Балки шу ерда ажралишсак яхши бўлар?.. Чунки муюлишдан қишлоқ кўриниб турибди. Оглбю қишлоғи шу бўлса керак, а?

— Ҳа, ҳа. Мен ҳозир сизга у ёғига қандай етиб олишни тушунтириб бераман. Бу ерда мен отнинг қашқасидай бўлиб қолганман. Шунинг учун у ёғига ўзингиз борганингиз маъқул, — деди унга Владимир Мартинович ва йўлни кўрсатиб юборди.

— Ҳар қалай, опа-сингил Винстенлар мени қабул қилсалар керак, — деди Надежда Константиновна. — Гельсингфорсга қайтишда эса, ўзим бир иложини қиларман. Раҳмат сизга.

Улар хайрлашдилар.

Надежда Константиновна, қўлларини иссиқ енглик ичига суқиб, илгарилаб кетди. Владимир Мартинович унинг кетидан анчагача қараб турди.

* * *

Уй ичи совуқ. Дераза токчаларида ойналардан эриб тушган қиров ғурра-ғурра бўлиб музлаб қолганди.

Печкага тўлдириб ўтин қаланганди. Унинг тагига қайин дарахтининг пўстлоғи тутантириқ қилиб қўйилган бўлиб, печка қарнизида гугурт турарди. Владимир Ильич гугурт чақиб, қайин пўстлоғига тутди, қайин пўстлоғи гуриллаб, буралиб-буралиб ёна бошлади. Аланга йилтироқ пўстлоқни ялаб, аста-секин ғадир-будур тарашага ўтди. Ниҳоят, сарғиш-зангори ёлқин лопиллаб овоз чиқариб ёна бошлади. Ҳўл ўтин пишиллаб, пуфакчалар чиқарди, аланга бир пасда авж олиб, унинг тили нам тараша тагларини ялаб, печканинг мўриси томон чўзилди. Хонага аччиқ қатрон ҳиди тарқалди.

Владимир Ильич печканинг темир панжарали эшикчасини ёпди, аланга ловиллаб ёниб, темир панжара дириллай бошлади. Қип-қизил чўғлар панжара тешигидан мис патнисга думалаб тушиб, бир зумда устини кўкиш тусдаги майин кул қоплаб оларди.

Владимир Ильич хонанинг эшиги очилганини пайқамай қолди.

— Худди ўзим ўйлагандай: хўжайинларингни кўндириб, печка ёқиш ни ўз қўлингга оливолишингни билардим.

Владимир Ильич ялт этиб орқасига қаради.

— Надюша! — деди у иккала қўлини Надежда Константиновна томон чўзиб. — Келганингга шундай хурсандманки! Лекин бугун келасан деб ҳеч ўйламаган эдим, — деди-да, Надежда Константиновнанинг пальтосини ечишга ёрдамлашди, сўнгра стулни аланга ёнига яқинроқ суриб берди. — Мана бу ерга ўтир, азиз дўстим, қўлларинг жуда совқотиб қолибди. Мен ҳозир чой чақиртираман.

Надежда Константиновна хонага назар ташлаб чиқди. Яна янги турар жой... Охирги икки йил ичида чор ҳукуматининг жосуслари ва айғоқчиларидан яшириниб юриб, Ильич қанчадан-қанча квартира ва тунаш жойларини ўзгартирмади!.. У хаёлга чўмди. Эҳтимол, бундай жойлар йигирматадан кўп бўлса кўпки, лекин оз эмас эди...

У печка ёнига ўтирди. Аланга унинг ҳорғин юзига нур сочиб турарди.

— Хўш, аҳволинг қалай? — деб сўради Владимир Ильич, уй эгаларининг олдидан қайтиб келиб, Надежда Константиновнанинг юзига назар соларкан.

— Сени ҳали ҳам илгаригидек уйқусизлик қийнаяпганга ўхшайди, а?— деб сўради ундан Надежда Константиновна жавоб бериш ўрнига.

— Йўқ, йўқ, эрталабгача тирп этмай ухлаяпман.

— Негадир ишонгим йўқроқ, кўринишингдан мазанг қочганга ўхшайди. Кўп ишлайсан. — Надежда Константиновна стол ва стуллар устига ёйилиб қўйилган аллақанча китоб ва журналларга ҳамда дераза токчасида қалашиб ётган Давлат думасининг ҳисоботларига қаради. — Сен буларнинг ҳаммасини қаердан олдинг?

— Асло сўрама. Надюша, ишим жуда ўнгидан келиб қолди: Владимир Мартинович топиб келяпти. Қўл ёзмаларимни эса, Финляндия императори сенатида ишлайдиган бир қизча машинкада кўчириб бериб турибди. Бу ҳам Владимир Мартиновичнинг хизмати. Буни қараки, сенатдаги қиз бу энг зарур ишни анча арзонга кўчириб беряпти.

Фрекен Анна чашкалар билан печенье солинган патнисни тантана билан кўтариб келди-да, уларни дастурхонга таклиф этди. Надежда Константиновна қанддонга уйиб қўйилган шакар нонни мақтаб-мақтаб еди; Фрекен Анна мақтовдан мамнун бўлиб, яшнаб кетди.

— Сен ҳали ҳам ширинликка ўчсан! — деди Владимир Ильич Надежда Константиновнага.

Уй эгаси чиқиб кетди. Шундан сўнг Надежда Константиновна унга Питердаги аҳволни гапириб бера бошлади. Бирин-кетин босмахоналар, бутун-бутун партия гуруҳлари қўлга тушган эди. Охранканинг партия аъзолари орасига жосуслар киритишга муваффақ бўлгани кўриниб турарди. Жандармерия Финляндияга ўтиб, у ерда «худди ўз уйидагидек» ҳаракат қилишга буйруқ олган ва большевикларга қарши полициянинг сараланган кучлари ишга тушган эди.

Надежда Константиновна иссиқ енглиги астаридан бир тўп хат олиб, Владимир Ильичга берди:

— Ўқи, унгача мен сенинг хўжалигингни тартибга солиб тураман, — деди-да, қозиқдан пиджакни олиб, тугма қадай бошлади.

— Сен нимагадир ташвишланяпсан шекилли? — деб сўради Владимир Ильич, Надежда Константиновнанинг ҳаяжонланганини сезиб. — Қани, тан ол, нимага икки кун илгари келдинг? Нима учун «битимни» буздинг?

— Шундай, ўзим, зерикканимдан...

— Яна нима учун? — деб суриштира бошлади у.

— Яна... яна ўртоқлар сенга полиция департаментининг фармонини етказишимни илтимос қилишди, лекин, оғзаки ҳолда албатта. Унда жуда кўп ғалати гаплар бор. — У пиджакни ёнига олиб қўйди. — Мана, нималар ёзилганини эшит: «Владимир Ильич Ульянов, тахаллуси Н. Ленин, насл-насаби дворян. Провослав динида...»

— Ҳали бунга бир нарса деб бўлмайди, — деди Владимир Ильич елкасини қисиб.

— «Уйланган, ўрта бўйли»...

— Буниси тўғри.

—«Оқ-сариқдан келган» — деб кулди Надежда Константиновна ва Владимир Ильичнинг саргиш мўйловига қаради.

Владимир Ильич ҳам унга қўшилишиб кулди.

— «Ёши қирқ икки-қирқ тўртда»— Надежда Константиновна бу сўзларни бутунлай айёрона бир тусда айтди.

— Мана буниси энди одамни ғазаблантиради, албатта. Бу нима деган гап ахир? — Владимир Ильич ўрнидан туриб, у ёқдан-бу ёққа юра бошлади. — Надюша! Наҳотки мен одамлар кўзига ўз ёшимдан беш-олти ёш каттароқ кўринсам! А? Ҳа... Нима учун айғоқчилар менга кўпинча анграйиб, ҳайрон бўлиб тикилишларини мен энди тушундим. Эҳтимол, уларга мени «кўзлари мовий, сочлари жингалак» деб тушунтиришган бўлса керак... Қани-қани, кейин нима дейилибди?!

— Кейинми? Кейин мана бундай деб ёзилган «...Ана шу Ульяновни қамоққа олиниб, тинтилсин ва Санкт-Петербург шаҳрининг 27-қисм терговчиси ихтиёрига жўнатилсин...»

— Шундайми? «Жўнатилсин!» деб ёзилганми?.. Ҳе-е, жўнатиб бўпти.

Владимир Ильич яна у ёқдан-бу ёққа юра бошлади.

— Бу фармон қайси куни ёзилган? — деб сўради у кейин шоша-пиша.

— Бир минг тўққиз юз еттинчи йил йигирма учинчи июнь куни ёзилган.

— Бугун ноябрь, фармон эса, ҳалигача бажарилмаган.

— Унинг бажарилишига йўл қўймаслик керак, — деди Надежда Константиновна.

— Жуда тўғри. Демак мен аграр программани ёзиб тамомлашим ва... — у бир оз ўйланиб туриб қолди: — ва уларнинг қўли етмайдиган жойга бориб олиш учун тайёргарлик кўришим керак... Қани, ўйлаб кўрайликчи, сен Питердаги ишларингни кимга топширишинг мумкин экан! Бундан ташқари, яна нималар қилишимиз кераклиги тўғрисида ҳам маслаҳатлашиб олишимиз керак.

Улар кечиктириб бўлмайдиган муҳим ишларни муҳокама қилишга киришдилар; гранит қоя устидаги уйчанинг музлаган деразалари оппоқ тонг отгунча милтиллаб нур сочиб турди.

С. Худойберганов
таржимаси.

Ахлоқ, тарбия мавзуида

ОНАЛАР

Болалар ҳаётимизнинг мевалари. Болалар орасида бўлган тарбиячи ва ўқитувчилар кўпроқ болаларнинг оналари ҳақида мулоҳазаларини эшитадилар. Болалар ота-оналарининг хатти-ҳаракатлари, ишлари ва уйдаги юмушлари ҳақида ўзаро фикрлашадилар. Ота-оналари жамоат ишлари билан шуғулланувчиларнинг болалари уларнинг ишлари ҳақида ўзлари билганлари, эшитганларини ўз ўртоқларига сўзлаб берадилар.

Биз VIII—X синф ўқувчиларига «Менинг меҳрибон онам» деган темада ихтиёрий иншо ёзиб келишни вазифа қилиб топширдик. VIII синф ўқувчилари ёзган иншолардан мисоллар келтирамиз.

Мақсуда: «Менинг меҳрибон онажоним, сени қанчалар севишимни сўз билан ифода қилолмайман. Агарда ёзувчи бўлганимда эди сенга атаб романлар, қиссалар ва ҳикоялар ёзар эдим. Мен ўзимнинг бутун меҳр-муҳаббатимни иш билан кўрсатишга ҳаракат этаман холос».

Тўхтамурод: «Онажон, сизнинг оқ сочларингиз, ажин босган юзларингизда ўтмишнинг ситамли кунлари из қолдирган. Онажоним бардам бўлинг. Ҳа, сиздай инсонни ҳали табиат яратган эмас. Ахир, 7 фарзандингизни ерга бериб, шугина туриб қолармикин деб не-не умидлар билан менинг исмимни Тўхтамурод қўйганингизни сўзлаб берганингизда, менинг кўзларимдан ёш дарёси қуйилган эди. Онажоним, ўшанда мен сизга «Асло хафа бўлманг, мен бир ўзим бўлсамда Сизга 8 нафар фарзандингизнинг хизматини қиламан. Хафа бўлманг, менга ишонаверинг!» деб ваъда бердим. Бу қуруқ ваъда эмас, онажон. Бу менинг чин комсомоллик сўзим, ёки сизга берган чин ваъдам. Мен сўзимнинг устидан албатта чиқаман. Оғирингизни енгил қиламан Сизни бахтиёр кўришни жуда-жуда истайман».

Ёдгор: «Онадек азиз инсонни севмай бўладими? Мен туғилмасданоқ отасиз етим бўлиб қолдим. 5 нафар фарзанд билан ёшгина бева қолган онам бизларни боқиб тарбияламоқда. Онам тикув фабрикасида тикувчи бўлиб ишлайдилар. Онамнинг расмини «Ҳурмат тахтаси»га қўйишган. Умримнинг охиригача мен онам олдидаги фарзандлик бурчимни бажаришим керак деб тушунаман... Азиз онажоним, менинг сўзларимга ишонаверинг».

X синф ўқувчиси **Шарифа**нинг иншосида икки она бир-бирига таққосланади. Ўз мазмунига кўра жуда ажойиб иншо. Шунинг учун уни тўлалигича ўқувчига ҳавола қилишни лозим топдик:

«Она накадар мўътабар азиз инсон. Оналар ҳақида қанчадан-қанча романлар, китоблар ёзилган, шуларни ўқиб ҳузур қиламан. Уларга жуда-жуда ҳавасим келади. Дунёда қандай яхши оналар бор. Менинг ҳам икки онам бор. Бири мени туққан ўз онам, иккинчиси эса мени тарбия қилиб вояга етказган ўгай онам. Ажабо, ўгай она деб ёзишга қўлим ҳам келмайди. Аммо, оналар ҳақида ёзиш лозим бўлгани учун мен ўз дилимдагиларни бир мартаба ёзишни лозим топдим. Кўнгил истагига қарши бориб бўлмайди-ку, ахир. Менинг онам Зуҳра исмли аёл. У мени бир яшарлигимда, қайинонаси яъни отамнинг онасига қолдириб кетганда шу хатни ёзиб қолдирган экан. «Ёш умримни хазон қилишни истамайман. Ўғлингиз келса бир кунини кўриб кетар. Мен ҳам инсонман. Инсонлардай яшашни истайман. Сизнинг ўгит-насиҳатларингизни тинглаб бир йилни ўтказдим. Ўн йилни қандай ўтказаман. Бас, мен бундай яшай олмайман. Қизимни сизга қолдирдим. Чунки, у сизга ўғлингиздан жонли бир хотира. Ундан ташқари у менинг келажак бахтим учун бир ғов бўлади деб ўйлайман. Катта бўлиб «онам» деб йўқласа топиб олар. Хайр мени кечиринг. Мен бошимни олиб кетдим. Бахтсиз келинингиз Зуҳра». Бечора онамнинг бахт ҳақидаги тушунчасини қаранг. Эр билан яшашнигина «бахт» деб тушунар экан-да. Қандай пасткашлик бу!

Менинг отам Улуғ Ватан урушининг иштирокчиси. Уни ўша вақтда англашилмовчилик билан қамашган эканлар. Шунда онам бир яшар бола билан қолиб, мени бувимга ташлаб кетибди. Отам икки йилдан сўнг қайтиб келди. Сўнгра ҳозирги ўгай онам (ундай дейишга тилим ҳам бормайди) Назокат номли аёлга уйланди. Ҳозир оилада 5 та фарзандмиз, бувим ҳаётлар. Онам жуда меҳрибон аёл. Мен унинг иссиқ бағридаман. Аммо бир тасодиф бизнинг тинч оиламизни нотинч қилди. Мен ўнинчи синфда ўқимоқдаман. Энди ўн етти баҳорни кўрдим. Ҳаётим қувноқ ва беташвиш ўтмоқда эди. Ёзги дам олиш даврида мени йўқлаб бизнинг уйга Зуҳра онам келибди. У мени олиб кетмоқчи бўлиб катта жанжал қилибди. Уйга кирсам бир нотаниш аёл ўтирибди. У мени кўра солиб «оҳ, болажоним, менинг болам, менинг ёшлигимнинг ўзи бўлиб қолибди-ку», деб йиғлади. Мен ҳайратда қотиб қолдим. Бувим билан Назокат онам йиғлашар эдилар. Охири ётиги билан Назокат онам: «қизим, мен сенинг ўгай онанг бўламан, бу аёл ўз онанг, сени йўқлаб келибди» деди. Мен нима деяримни билолмай довдираб қолдим: Йўқ менинг онам Назокат, мен Сизни танимайман, танишни ҳам истамайман. Менинг учун қайғурманг, ўзингизни ўйланг. Мени унутинг...

Мен ҳақиқий онам Назокат ҳақида ёзишни истайман. У медицина ҳамшираси бўлиб ишлайди. Мени севади. Мен ҳам уни жони-дилим билан севаман. Уни ким ўгай она дейди. Йўқ, у менинг ўз онам. У ҳаётда ўз йўлимни тўғри топишимга ёрдам беради».

Қанчадан-қанча совет ватанпарвар аёллари Улуғ Ватан уруши даврида ўз ота-онасидан жудо бўлган гўдакларни ўзларига фарзандликка олиб, боқиб тарбияладилар, вояга етказдилар. Катта ҳаёт томон йўлланма бердилар. Биз ўқувчилар билан ўтказган суҳбатларимизда, «оналарни улуғлаймиз» деган темадаги иншоларимизда улар ўгай оналардан миннатдор эканликларини завқ билан ҳикоя қиладилар. Модомики шундай экан, энди «ўгай она» деб эмас, «она» деб ёки «иккинчи она» деб атайлик.

Н. ВАЛИЕВА,
педагогика фанлари кандидати, «Совет Ўзбекистони» ахлоқ ва одоб кенгашининг аъзоси.

УКРАИНА БЎЙЛАБ

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ўзбек Давлат Филармониясининг 50 кишидан иборат ашула ва рақс ансамбли қардош Украина бўйлаб бир ойлик гастролга жўнаб кетди. Ўзбекистонлик артистлар қардош республиканинг Киев, Харьков, Житомир, Одесса шаҳарларида ва Қрим, Днепропетровск областларида бўлиб, ўз санъатларини намойиш қиладилар.

Н. ИНОҚОВ.

ТАРИХ САҲИФАСИДАН

НУРАФШОН ЙЎЛ

УЛАР БИРИНЧИЛАРДАН ЭДИ

Ўлкамиз осмонини қора булут қоплаган, тенгсизлик, ҳижрон аламлари қалбларни эзган, очлик азоби, машаққатли меҳнат қадларни дол этган зимзиё кунда порлоқ келажакни кўраолган, нурафшон йўлга дадил одим ташлаган ва ўз ишончини 1900 йиллардаёқ шеърга битган киши Абдулла Авлонийдир.

Абдулла Авлоний Ўзбекистонда ижтимоий-сиёсий фикрлар тараққиётида самарали из қолдирган, ўзбек совет маданиятининг туғилиб, оёққа туришида катта роль ўйнаган жамоат арбобларимиздан биридир. Революциягача бўлган машаққатли турмушнинг барча азоб-уқубатларини ўз бошидан кечирган А. Авлоний ёшлигиданоқ янгича турмуш, янги тузум ўйи билан яшайди. Ёш эрксевар тарғиботчи тез орада халқ орасида илғор фикрларни тарқатишда газета ва журналларнинг роли ғоят муҳим эканлигини тушуниб олади. 1907 йил биринчи декабрда, ўз уйида (Сапёрний кўча, 35 уй) «Шуҳрат» номли газетанинг биринчи сонини чиқаради. Газетага ўзи муҳаррирлик қилади.

Биринчи ўзбек журналистларидан бўлган Абдулла Авлоний ўзининг «Шуҳрат» газетасида 1905 йилда бошланган рус революциясининг таъсири бутун шарқ мамлакатларига кенг қанот ёзганини, шу революция натижасида Эронда, Туркияда подшо ва султонларга қарши халқ қўзғолонлари бўлганини зўр мароқ билан баён қилади. Шу билан бирга Туркистонда илм, маърифатни, техникани авж олдириш йўлларини, эски мактаб ва мадрасаларни ислох қилиш зарурлигини, халқаро аҳвол ва бошқа масалаларни ёритишга ҳаракат қилади.

«Шуҳрат» газетаси узоқ умр кўрмайди. 10 сони чиққанидан сўнг чоризм амалдорлари уни бутунлай ёпиб қўядилар.

Абдулла Авлоний газета чиқармасликка тилхат беради. Лекин, у ўзи бошлаган йўлидан воз кечмайди. У Аҳмаджон Бектемировнинг номига рухсат олиб, ўз уйида 1908 йилда «Озиё» деган газетани чиқара бошлади. А. Авлоний «Озиё» газетасида ҳам «Шуҳрат» газетасидаги илғор, прогрессив фикрларни давом эттирди. Шунинг учун бу газетани ҳам ёпиб қўйдилар: «Олтинчи номерида золим ҳукумат жониворлари келиб буни ҳам мусодара қилиб, беркитиб кетди», деб ёзади бу ҳақда А. Авлоний.

Матбуот бўғилавергач, ўз йўлини мактаб орқали ўтказишга отланади, у. 1908 йилда Тошкентнинг Миробод маҳалласида янги усул мактаби ташкил қилади ва ўзи дарс бера бошлайди. Биринчи совет муаллими бу мактабга камбағалларнинг болаларини қабул қилди, уларга дунёвий фанларни ўқитди, ақлий, ахлоқий тарбия бериш каби муҳим масалаларни амалга оширди. Мактабига олган камбағал, етим болаларни кийим-бош, озиқ-овқат, қалам-дафтар билан таъминлаш учун бўш вақтларида дурадгорлик, печка қурувчи бўлиб ишлаб пул топади.

Абдулла Авлоний халқимизнинг тараққийпарвар зиёлиларидан бўлиб, халқнинг сиёсий-ижтимоий онгининг ўсиб ривожланиши учун жиддий иш олиб борди.

Оташин курашчи 1913 йилдан бошлаб Тошкент шаҳрида театр ишларини ривожлантиришга киришди. Янги театр труппасини тузди. У, бир неча драматик асарлар ёзди, Озарбайжон тилидан таржима қилди. Ўзи режиссёрлик қилиб, бу асарларни саҳнага қўйди. У талантли артист ҳам эди. Ўз уйида қобилиятли ёшларни йиғиб репетиция қилар, уларни тарбиялар эди. Бу труппада, давлат мукофотининг лауреати, Ўзбекистон ССР халқ артисти марҳум Маннон Уйғур ҳам бор эди. Авлоний томонидан тузилган труппа аъзолари Ҳ а м з а Ҳакимзода, машҳур озарбайжон драматурги Хожибековлар билан яқин алоқада, ҳамкорликда бўлганлар.

Абдулла Авлоний шоир сифатида ҳам ўз даврида кенг танилган.

1917 йил февраль революцияси Абдулла Авлонийнинг инқилобий ишларига илҳом бағишлади. У, ўзбек меҳнаткашларининг жабр-зулмдан абадий озод бўлишига қатъий ишониб, меҳнаткаш халқ билан бир сафда социалистик революциянинг тўла ғалабаси учун кураш олиб борди. 1917 йилда Авлоний «Турон» газетасини ташкил этди ва нашр қилдирди. Бу газетада 1917 йилдаги сиёсий ва ижтимоий воқеалар билан бирга халқ маорифи масалаларига оид мақолалар ҳам нашр қилинди. Бу вақтларда Абдулла Авлоний Мирмуҳсин Шермуҳаммад ўғли билан дўстлашиб, унинг мақолаларига ўз газетасидан кенг ўрин берди.

Мазкур йилларда Абдулла Авлоний газетачиликдан ташқари ижтимоий-сиёсий ишларни ҳам бажарди. Жумладан, у муаллимлар жамиятида, мусулмон ишчи-солдат депутатлари Советида аъзо бўлиб ишлади.

* * *

Улуғ Октябрь социалистик революциясини Абдулла Авлоний мамнуният билан кутиб олди. У, шундан кейинги фаолиятини революция ғалабаларини мустаҳкамлашга ва ишчиларни курашга чорлашга бағишлади.

Туғди ҳурлик қуёши,
Бўшалдинг асоратдан.
Ишга кир энди ишчи,
Қутилдинг асоратдан.
Уйғон ишчи, илгари бос,
илгари!

1918 йилда Абдулла Авлоний ҳаётида катта воқеа рўй берди. У Коммунистик партия сафига кирди ва партия топшириқларини жон-дили билан бажарди. Шу йили Тошкентнинг эски шаҳарида партия ташкилотини тузиб, унда секретарлик вазифасини бажарди. Маҳаллий халқ орасидан энг яхши кишиларни партия сафига қабул қилди, уларни диққат ва меҳр билан тарбиялаб, вояга етказди.

Абдулла Авлоний Советлар ишига ҳам фаол қатнашди. У шу йиллари эски шаҳар Советлари ижроия комитетига раис, янги шаҳар Советига президиум аъзоси бўлиб сайланди. Тошкентда Советлар ҳокимиятини мустаҳкамлаш, унинг ишларини йўлга қўйишда Советларнинг биринчи раҳбарлари ва актив аъзолари бўлмиш Н. В. Шумилов, Н. Хўжаев, А. Я. Першин, О. Бобожонов, М. Мирҳодиев, В. П. Бауманлар билан бирга хизмат қилди.

Абдулла Авлонийнинг ташаббуси билан шоир ва муҳаррирлар, ўқитувчилар, тунукасозлар касаба союзлари ташкил қилинади. Касабачилик ҳаракати журнали нашр қилинади ва унга ўзи муҳаррирлик қилади. Авлоний халқни тарбиялаш ишида матбуотнинг буюк ролига юксак баҳо берди. У ўлка партия органи «Иштирокиюн» («Коммунист») газетасининг ташкилотчиларидан бўлди ва партия топшириғи билан бу газетанинг муҳаррири бўлиб ишлади. Унда ўз мақолалари билан қатнашди.

Абдулла ака ёш Туркистон республикаси Советларининг қатор съездларига делегат, VII фавқулодда съездда эса Туркистон Марказий Ижроия комитетининг президиум аъзоси бўлиб сайланди. 1918 йил II партия қурултойида Абдулла Авлоний Туркистон ўлка партия комитетига президиум аъзоси бўлиб, партия Марказий Комитети II, III, IV, V қурултойларига делегат бўлиб сайланади. Шу йиллар Туркистон республикаси миллий масалалар халқ комиссарлари коллегия аъзоси бўлиб сайланди.

А. Авлоний ўзбек халқининг содиқ фарзандлари Йўлдош Охунбобоев, Н. Тўрақулов, Н. Хўжаев, М. Миршаропов, А. Икромов, О. Бобожонов, С. Қосимхўжаев, Д. Устабоевлар билан бирга Фрунзе ва Куйбишев қўл остида ёш Совет республикасини босқинчилардан ҳимоя қилишда курашди, чиниқди ва камолотга етди.

Халқ, партия олдида катта ишонч ва обрўга эга бўлган Авлоний бир қанча вақт Афғонистонда консуллик вазифасини бажариб турди, ундан қайтиб келгач, Туркистон Марказий Комитети аппаратида нашриёт бўлимига мудир бўлиб ишлади. Республикамизда матбуотнинг равнақи учун жуда катта хизматлар қилди, янги газета ва журналлар ташкил қилишда жонбозлик кўрсатди. Абдулла ака Коммунистлар манифестини биринчи марта ўзбек тилига таржима этиб, унутилмас иш қилди. У мактаб ўқувчилари учун дарсликлар, ўқитувчилар учун методик асарлар яратди. Атоқли маърифатпарвар 1924—1929 йилларда Тошкентдаги В. И. Ленин номли ҳарбий мактабда, Ўрта Осиё коммунистик университетида ва бошқа олий ўқув юртларида дарс бериб, Ватанимиз халқ хўжалигининг турли соҳалари учун ёш совет мутахассислари тайёрлашда катта хизматлар қилди. Партия ва халқнинг содиқ фарзанди Абдулла ака 1929—1930 йилларда Ўзбекистон Марказий Ижроия комитетининг аъзоси эди. Советлар мамлакатининг шонли 50 ёшга кираётган тўйи кунларида биз халқимиз бахт-саодати учун бутун умрини бағишлаган ажойиб ўзбек фарзанди, меҳнат қаҳрамони, биринчи ўзбек профессори Абдулла Авлоний номини фахр билан тилга оламиз, унинг порлоқ сиймоси олдида таъзим қиламиз.

М. МАХСУМОВ,
В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг старший ўқитувчиси.

Коммунист Дўсмурод Диллиевни Косон районидаги «Чорвадор» совхозининг барча кишилари ҳурмат қилади. Чунки, у ўн бир йилдан буён бош чўпон бўлиб ишлаяпти. Ишда йилдан-йилга яхши натижаларга эришяпти. У ўтган йили ўз отаридаги 561 совлиқнинг ҳар 100 бошидан 122 тадан қўзи ва ҳар бир қўйдан 3 килограммдан юқори сифатли жун қирқиб олди. Бу йил эса у ўз отаридаги ҳар 100 бош совлиқдан 130 тадан қўзи ва ҳар бир қўйдан 3 килограммдан ошириб жун қирқиб олиш учун курашяпти. Суратда: моҳир чўпон Дўсмурод Диллиев.

Н. СОДИҚОВ фотоси.

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

БЕДАНИ ВАҚТИДА ЭКИНГ

Бу йил баҳорда республикамиз колхоз ва совхозларида 120 минг гектар майдонга беда экилиши зарур. Бу—масъулиятли вазифа. Хўжаликларнинг агрономлари ва раҳбарлари белгиланган майдонга беда экилишини таъминлашлари керак. Бунинг учун алоҳида ва донли экинларга аралаштириб экиладиган уруғни тозалаш ҳамда тайёрлаш, унинг униб чиқиш хусусиятини текшириб кўриш, сеялкаларни ремонт қилиш ва уларни экишга мослаб қўйиш керак.

Беда уруғи қанча эрта экилса шунча яхши натижага эришилади. Айниқса ёғингарчилик кам бўладиган ва тупроқдаги нам тез кўтарилиб кетадиган жанубий районларда бедани эрта муддатларда экиш даркор. Шу муносабат билан республиканинг жанубидаги Сурхондарё ва Қашқадарё областларида, Фарғона водийсида ҳамда Бухоро областида экишни энг кечи билан 25 февралда бошлаб 5 мартгача тамомлаш, ана шу областларнинг айрим жойларидагина бу ишни 10 мартгача давом эттириш тавсия этилади. Экиш Тошкент ва Сирдарё областларида 25 февралдан 15 мартгача, Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССРда 10 мартдан 25 мартгача давом эттирилиши мумкин.

Бедани эрта баҳорда экиб олиш шунинг учун ҳам зарурки, бу вақтда тупроқнинг юқори қатламида нам етарли бўлади ва уруғ 2-2,5 сантиметр чуқурликка тушганида бир текис униб чиқади. Шуни эсда тутиш кераккки, беда уруғининг униши учун тупроқда уруғ вазнининг 85-90 процентига тенг келадиган миқдорда нам бўлиши лозим. Беда уруғи ҳарорат 3-5 даража иссиқ бўлганда аста-секин унаверади, унинг майсаси эса ўхтин-ўхтин бўлиб турадиган 3-4 даража совуққа ҳам бардош беради.

Беданинг уруғи жуда майда бўлади ва шу сабабли экилган йили секин ўсади, ҳосили камроқ бўлади. Бунинг устига беда секин ўсиши натижасида бедапояларни бегона ўтлар босади ва бу ҳол пичан сифатининг ёмонлашишига сабаб бўлади. Беда экилган майдонларда биринчи йили ҳар гектаридан олинадиган беда пичанининг миқдори одатда 40-45 центнердан ошмайди. Ўз-ўзидан маълумки, ҳосилдорлик кам бўлиши сабабли ердан тўла фойдаланилмайди, колхоз ва совхозлар белгиланганидан кам озуқа оладилар.

Бироқ, ана шу камчиликнинг юз беришига йўл қўймаслик имконияти бор. Бунинг учун суғориладиган ерларда бедани арпа ва сулига аралаштириб экиш керак. Ана шу экинлар бедага аралаштириб экилганида улардан етарли миқдорда ҳосил олинади. Чунки ёлғиз ўзи экилган арпа ва сули каби бедага аралаштириб экилган арпа ва сули ҳам бегона ўтларга бўй бермайди. Бедага аралаштириб экилган арпа ва сули ҳосили ўз вақтида ўриб олингандан кейин беданинг гектаридан яна 30-35 центнер пичан олиш мумкин. Бу билан биринчи йили беда ҳосилдорлигининг кам бўлиши ўрни қопланади. Буни қуйидаги мисолдан ҳам кўрса бўлади: беданинг ёлғиз ўзи экилганда биринчи йили унинг гектаридан таркибида 3,5-4 центнер ҳазм бўладиган оқсил мавжуд бўлган 23-25 центнер озиқа олинади. Беда донли экинларга аралаштириб экилганида эса меҳнат ва маблағ сарфини кўпайтирмасдан ҳар гектар ердан таркибида 4,5 центнер ҳазм бўладиган оқсил мавжуд бўлган 50-55 центнер озиқа олиш мумкин.

Шу туфайли суғориладиган майдонларга бедани албатта донли экинларга аралаштириб экиш чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш ва ердан яхшироқ фойдаланиш имконини беради. Фақат баҳорикор ерларда, шунингдек, оқар сув ва ёғингарчилик етарли бўлмаган районлар ҳамда хўжаликлардагина беданинг ёлғиз ўзини экиш мумкин.

Беда алмашлаб экиш учун ажратилган ва кузда сифатли шудгор қилинган ерларга экилиши, алмашлаб экиш тартиби бузилган жойларда эса кўп йиллардан буён пахта экилиб келинаётган ва трактор сеялкалари, ўрим-йиғим машиналари ҳамда механизациялашнинг бошқа воситаларидан фойдаланиш мумкин бўлган йирик участкаларга экилиши керак.

Бедани донли экинларга аралаштириб экканда албатта дон ва кўп йиллик ўтлар уруғи экишда фойдаланиладиган СТЗ-47 маркали кенг қаторли трактор сеялкаларидан, ана шундай сеялкалар йўқ жойларда эса оддий дон сеялкаларидан фойдаланиш лозим. Бедага аралаштириб асосан баҳори арпа экиш керак. Чунки у эрта баҳорда пишиб етилади ва бедани эзиб қўймайди. Бедани арпага аралаштириб экканда ҳар гектар ерга 14-16 килограмм беда ва 50 килограмм арпа, сулига аралаштирилиб экканда эса камида 16 килограмм беда ва 25-30 килограмм сули уруғлиги сарфлаш даркор.

Т. ГРИЦЕНКО,
қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

САЙЛОВЧИЛАРНИНГ НОМЗОДЛАР БИЛАН УЧРАШУВЛАРИ

Бу сайлов олди йиғилишига 41-Дўстлик округидан юзлаб сайловчилар келдилар. Улар ишончли вакил кинорежиссёр Латиф Файзиевнинг нутқини эътибор бериб эшитдилар. У, сайловчиларни мазкур округдан Ўзбекистон ССР Олий Советн депутатлигига номзод қилиб кўрсатилган Алишер Навоий номидаги опера ва балет катта академик театрининг солисти **Галия Баязитовна Измайлова** билан таништириб, унинг таланти тўғрисида, ёшларга ўз маҳоратини қанчалик жон куйдириб ўргатаётганлиги ҳақида самимий гапирди. Г. Б. Измайлова атоқли жамоат арбоби ҳамдир.

Учрашувда сўзга чиққан сайловчилар депутатликка номзод тўғрисида самимий гаплар айтдилар. Улар муносиб номзод учун овоз беришга чақириб, Тошкентда энг йирик Чилонзор уй-жой массивини, айниқса унинг чекка кварталларини ободонлаштиришга доир бир қанча таклифларни номзодга бериладиган наказга киритдилар. Хусусан кўкаламзорлаштириш ишлари тўғрисида гап бўлди, сайловчиларнинг фикрига кўра, шу район аҳолисини бу ишга кенг жалб этмоқ керак.

Г. Б. Измайлова кўрсатган ишончлари учун сайловчиларга қизғин миннатдорчилик билдириб, бу ишончни иш билан оқлашга ваъда берди.

Қурилиш министрлигининг мажлислар залида 1-Тошкент—Ленин сайлов округи сайловчилари Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод, «Қизил тонг» тикувчилик фирмасининг атоқли ишчиси **Лидия Андреевна Орлова** билан учрашдилар. 33-Большевик округининг сайловчилари депутатликка номзод, республика олий ва ўрта махсус таълим министри **Тошмуҳаммад Алиевич Саримсоқов** билан учрашдилар.

Тошкент областида «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг пахтакорлари ўз клубида 67-Қизил Октябрь сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод, шу хўжаликнинг директори **Зокир Тожиевич Махсумов** билан учрашдилар. Республика Олий Совети депутатлигига номзодлар: 58-Металлургия округидан номзод — В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводининг мастери **Қурбонали Тошматов,** 75-Бўка округидан номзод — Бўка район партия комитетининг секретари **Турғун Ражабов,** 48-Олмалиқ округидан номзод — В. И. Ленин номидаги Олтинтопган қўрғошин-рух комбинатининг флотатори **Ольга Ивановна Гусева**лар ҳам ўз сайловчилари билан учрашдилар.

ҚОНУНИМИЗ ПОСБОНЛАРИ

М. МАҚСУМОВ,
Ўзбекистон ССР прокурори.

Бутун мамлакатимизда Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллик тўйига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Бу фақат совет халқининг эмас, балки барча прогрессив инсониятнинг қутлуғ байрамидир.

Республикамизда байрамга тайёргарлик меҳнаткашларнинг сиёсий активлиги ошган, меҳнат ғайрати жўш урган бир пайтда олиб борилмоқда. Партия XXIII съезди қарорлари, беш йиллик план топшириқларини адо этишда кун сайин янги ютуқлар қўлга киритилмоқда. Прокуратура, суд ва милиция органлари ходимлари коммунизм қурилиши вазифаларини бажаришга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Улар жиноятга қарши, уни келтириб чиқарадиган сабабларни таг-томири билан қуритиш учун муваффақиятли кураш олиб бормоқдалар, социалистик қонунчиликни кўз қорачиғидай сақлаш ҳамда давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлашда партия ташкилотларига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Маъмурий органлар партия ва совет ташкилотларининг кундалик ёрдами ҳамда кенг оммага, жамоатчиликка таяниб иш юритганлиги туфайли республиканинг кўпгина район ва шаҳарларида юз берган жиноятларнинг изи ўз вақтида очилмоқда. Бирорта жиноятчини ҳам жазосиз қолдирмасликка ҳаракат қиляпмиз. Энг муҳими жамоатчилик кучи билан жиноятчиликнинг олди олинмоқда. Ҳозирги пайтда республиканинг барча областларида намунали ижтимоий тартиб ўрнатиш ҳамда жиноятчиликни йўқотиш учун кураш ҳаракати кенг қулоч ёйган. Бу қувончли самаралар бермоқда. Утган йили қатор қишлоқ ва посёлка Советларида, кўплаб корхона ва ташкилот коллективларида бирорта ҳам жиноят ёки қонун бузиш каби хатти-ҳаракатлар юз бермади.

Бошқа соҳаларда бўлганидек, адлия органлари фаолиятида ҳам ишнинг муваффақияти кадрларга боғлиқ. Бу борада биз доҳий В. И. Лениннинг, прокуратура о р г а н л а р и д а ишончли ходимлар бўлиши керак, деган кўрсатмасига қатъий амал қиламиз. Бизнинг кадрларимиз ўзининг юксак ғоявийлиги, партия ва халқ ишига чексиз садоқати билан намуна кўрсатмоқдалар. Бугунги кунда ўз касбини жондан севган, қонунчиликни мустаҳкамлаш, жиноятнинг олдини олиш учун катта иш олиб бораётган кўплаб адлия ходимларининг номларини санаб ўтиш мумкин. Партия ва халқ терговчи ва прокурорларнинг мураккаб, қийин ва шарафли меҳнатини, уларнинг ижтимоий ва сиёсий ҳаётдаги актив фаолиятини юксак баҳоламоқдалар. Прокуратура-тергов органларининг юзлаб ходимлари орден, медаль ва Фахрий ёрлиқлар билан мукофотланганлар, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист фахрли унвонига эгалар. Уларнинг кўплари партия, совет органларининг раҳбарлик вазифаларига сайланганлар. Бу ерда бир неча мисолларни айтиб ўтмоқчиман. Самарқанд область, Ургут район прокурори Ризо Ҳасановнинг номини ҳурмат билан тилга оладилар. У жиноятга ва қонун бузиш ҳолларига қарши уддабуронлик билан курашгани, ўзининг бутун билими, кучғайратини халқ ишига бағишлаганлиги учун бунга эришмоқда. Ўртоқ Ҳасанов раҳбарлик қилаётган район прокуратураси партия ташкилотлари билан мустаҳкам алоқа ўрнатиб, аҳоли ўртасида катта тушунтириш ишлари олиб бормоқда, қонунчиликдаги янгиликлардан меҳнаткашларни хабардор қилиб турибди. Шунингдек, юз берган жиноий ишлар бўйича олиб борилган текширишлар ҳамда унинг якунлари ҳақида меҳнаткашларни хабардор қилади.

Ғаллаорол район прокурори Ғулом Жоводов, Андижон область, Қўрғонтепа район прокурори Шариф Юнусов ўртоқлар ҳам адлия фаолиятини катта ташкилотчилик иши билан қўшиб олиб бормоқдалар.

Жасоратли терговчиларнинг ишлари нақадар мураккаб ва фахрлидир. Улар жиноятга қарши курашда олдинги сафда борадилар. Қонунбузарларни, қотилларни, халқ мулкини талон-торож қилувчи муттаҳамларни, порахўрларни, ўғри ва безориларни фош этаётган, қилмишига лойиқ жазога тортаётган кўплаб терговчиларнинг номларини айтиш мумкин. Андижон область. Наманган район прокуратурасида терговчи В. Сабитуллаев маҳорат кўрсатиб ишламоқда. У топширилган ҳар бир ишни ўз вақтида ва аниқ бажаради. Энг мураккаб, изи йўқолган жиноятчини ҳам топа билади. Яқинда ўртоқ Сабитуллаев гражданин Узоқовни ўлдирган хавфли жиноятчи Шевченкони фош этди. Бу жуда чигал жумбоқ эди. Жиноятчи изсиз йўқолган, қотилликни кўрган бирорта ҳам гувоҳ йўқ эди. Сабитуллаев ўзининг катта тажриба ва терговчилик маҳоратини ишга солди. Шевченко айбланувчи сифатида қўлга олинган бўлса ҳам, лекин буни исботловчи бирорта ҳам далил йўқ эди. Терговчи ишни чуқур ўрганди. У Шевченконинг кийимларидан бирига қон текканини сезиб қолди. Терговчи Узоқов темир билан уриб ўлдирилганлигини ўйлаб, Шевченконинг жуда кўп темир асбобларини кўздан кечирди. Терговчининг сабот билан олиб борган иши ўз натижасини берди. Шевченконинг чўкмолида қон изи топилди. Жиноятчининг кийими ва асбобидаги қон ўлган кишининг қони эканлигини экспертиза исботлади. Шундай қилиб, қотил фош қилинди. У ўзининг жиноий қилмишини тан олди.

Самарқанд область прокуратурасининг бош терговчиси Ш. Шегабоев жиноий ишларни очишда илмий техника воситаларидан моҳирона фойдаланади. Яқинда кино съёмка ҳамда магнит лентасига ёзиб олиш усули билан у Плешков ва бошқа хавфли жиноятчилар группасининг хатти-ҳаракатини фош этди.

Ўз ходимларига меҳрибонлик кўрсатаётган ҳамда талабчан, топширилган ишга уларнинг масъулиятини ошираётган область прокурорларининг фаолиятини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш даркор. Улар энг яхши прокурор ва терговчиларнинг иш тажрибаларини, янги техника воситаларидан фойдаланиш йўлларини ёйиш ҳақида ғамхўрлик кўрсатмоқдалар. Ўтган йили Тошкент область прокурори ўртоқ Смирнов Оққўрғон район терговчиси Н. Мавлоновнинг ишини ўрганди ҳамда уни умумлаштириб терговчининг тажрибасини кенг ёйишни тавсия этди. Терговчи ўз участкасида юз берган бирорта жиноий ишни ҳам натижасиз қолдирмаган. Жиноят ўз вақтида очилган ҳамда чуқур текширилган

Тўғри, адлия ходимлари қонун бузиш ҳолларига қарши катта иш олиб бормоқдалар. Лекин шуни рўй-рост айтиш кераккки, қаҳрамонона меҳнат қилаётган совет халқи олдида қарздор бўлиб қолмоқдамиз. Жиноят ва қонун бузишни келтириб чиқарадиган сабабларни йўқотиш борасида ҳали кўп ишлар қилиш керак. Жамиятга доғ тушираётган, текинхўрларча кун кечираётган шахслар, жамият тартибини бузувчи кишиларга қарши жазо ва тарбиянинг мавжуд барча формаларидан яхши фойдаланилмаётир. Айниқса, ёшлар ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб боришимиз, жамоат ташкилотлари — кўнгилли халқ дружиналари, ўртоқлик судлари ролини оширишимиз лозим. Шуни унутмаслик кераккки, жиноятга қарши кураш мавсумий иш эмас. Бу давлат ва жамоат органларининг, барча меҳнаткашларнинг, ҳар бир совет кишисининг кундалик жонажон ишидир. Бу катта кучдан тўғри фойдаланилса, ҳар бир жиноятнинг олди олинади, бирорта жиноятчи ҳам жазосиз қолмайди.

Ҳар бир адлия ходими социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш билан беш йиллик планни муваффақиятли бажариш ҳамда партия XXIII съезди белгилаб берган қарорларни амалга ошириш ишига муносиб ҳисса қўшади.

А. НАВОИЙ НОМИДАГИ АДАБИЁТ МУЗЕЙИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси составида Алишер Навоий номидаги давлат адабиёт музейи барпо қилинди. Катта бино — Тошкент область ижроия комитетининг собиқ биноси янги илмий муассаса ихтиёрига берилди.

Музей директори таниқли навоийшунос, филология фанлари доктори Ҳ. С. Сулаймонов бундай деди:

— Ўтган асрларда битилган адабий асарлар ҳамда ўзбек халқи оғзаки халқ ижодиётини тўплашни музей коллективи ўзининг муҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

Биз шу ёдгорликларни музейимизда тўплаш ёхуд ҳеч бўлмаса, улардан микрофильмлар кўчириб олиш ниятидамиз. Бу эса ўзбек адабиётининг бош фондини вужудга келтириш имконини беради.

Музей ходимлари ўзбек адабиётининг асосчиси Алишер Навоийнинг ижодиётини ўрганишга катта аҳамият берадилар. Шу йил кузда мамлакатимизда Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги тантанали суратда нишонланади.

Алишер Навоий номидаги давлат адабиёт музейининг барпо этилиши Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига Ўзбекистон меҳнаткашлари учун яхши совғадир. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. Х. Абальянцга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» Фахрий унвони бериш тўғрисида.

Самарали илмий-педагогик фаолияти ва кадрлар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун Тошкент политехника институти гидротехника иншоотлари кафедрасининг мудири профессор Сергей Христофорович **Абальянцга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» Фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари
А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 23 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Профессор П. К. Татурага ва доцент И. К. Барановга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ер тузувчи» Фахрий унвони бериш тўғрисида.

Республика қишлоқ хўжалиги учун юқори малакали ер тузувчи кадрлар тайёрлашда ва ер тузиш соҳасидаги фанни ривожлантиришда қилган катта хизматлари учун ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти аҳоли яшайдиган қишлоқ жойларини текислаш ва ободонлаштириш кафедрасининг мудири, профессор Петр Кузьмич **Татурага** ва шу институт ер тузиш факультетининг декани, доцент Иван Климентьевич **Барановга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ер тузувчи» Фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари.
А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 23 февраль.
Тошкент шаҳри.

ФАН ОЛАМИДА

ХАЛҚАРО БИОЛОГИЯ ПРОГРАММАСИ НИМА?

1. ЖАҲОН БИОЛОГЛАРИНИНГ УЮШМАСИ

Буржуазия оламидаги миллион-миллион кишиларнинг қашшоқлигига ижтимоий тузум сабаб эканлиги исбот талаб қилмайди. Очлик капитализм билан мустамлакачиликдан келиб чиқади. Халқаро илмий ҳамкорлик гуруллаб ривожланаётган ҳозирги кунда капиталистик оламнинг кўпгина тараққийпарвар намояндалари тинчлик ва инсонларнинг фаровонлиги йўлида биргаликда куч-қувват сарфлаш учун социалистик мамлакат олимлари билан бирлашишга интилмоқдалар. Бу уринишлар самарасиз қолаётгани йўқ.

Ўтган ўн йилликни планета озиқ-овқат бойликларини кўпайтириш учун қўлларидан келган ҳар бир нарсани қилишга қарор қилган турли мамлакат биологлари куч-қувватларини бирлаштириш даври деб ҳисобласа бўлади. Табиатшуносларнинг 1964 йилда қабул қилинган Париж кенгаши Декларациясида шу ҳаракат ўз ифодасини топди. Декларация 1967 йилдан бошлаб, халқаро биология программаси (ХБП) бўйича ер бойликларини биргаликда тадқиқ этишни кўзда тутади. Дастлаб 46 мамлакатнинг олимлари мана шу олижаноб юришда қатнашувга истак билдирдилар. Бундай олимлар тобора кўпаймоқда. Халқаро биология программасининг йўналишидан биронта ҳам чинакам олим четда қолгани йўқ.

2. ШТАБДАГИЛАР ҲАҚИДА

ХБП ЮНЕСКО ташаббуси билан ўтказилаётган бўлиб, жаҳон фани ҳаётида энг катта воқеалардан бирига айланиш олдида турибди. Машҳур «халқаро геофизик йил» ва «сокин қуёш йили» руҳида ўйланган бу программа кенг ва чуқур муаммо доираларини ўз ичига олади. Халқаро биология программасида қатнашувчи мамлакатларда ўз миллий комитетлари тузилди. Табиатга ҳужум қилишнинг бундай «штаби» СССРда ҳам барпо этилди. Бу Совет миллий комитетига атоқли олим академик Б. Е. Биховский бошчилик қилади. Расман бу комитетда 35 киши бўлса-да, аслида биология фанининг турли тармоқларидан вакил бўлган юздан ошиқ олим ишламоқда.

Халқаро биология программасига кўра ишга киришган олимларнинг кўпчилиги табиатнинг кўпни кўрган изчиларидир. Улар одамларга ҳаёт асари бўлмаган кенгликларни қадам-бақадам эгаллаб бораётган, унумсиз ерларни боғ бўстонларга айлантириш йўлларини қидираётган кишилардандир. Улуғ олим В. В. Докучаев номидаги тупроқшунослик институтида ҳамиша ҳам бундай кишилар оз эмас. Маълумки, В. В. Докучаев тупроқнинг унумдорлигини ошириш учун унга актив таъсир кўрсатиш йўлларини аниқлаб берган эди.

Катта режалар ва узоқни кўзловчи илмий муаммолар устида олиб борилган ишлар улар ҳаётидаги асосий иш билан: қишлоқ хўжалигимизни юксалтириш тадбирларида қатнашуви билан боғлиқдир. Биологлар ерларни мелиорация қилиш, агротехникани яхшилаш, минерал ўғитлардан кенг фойдаланиш планларини амалга оширишга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Суғориш масаласининг қанчалик катта аҳамиятга эга эканлиги тушунарлидир. Халқаро биология программаси доираларида кам тараққий қилган мамлакатларга турли ирригация иншоотларини барпо қилишда ёрдам кўрсатиш йўли билан ҳам олимларнинг ҳамкорлиги кўп даражада ривожланади. Бирлашган Араб Республикасида Совет Иттифоқи ёрдамида қурилаётган Асвон тўғони ҳам шундай ёрдамнинг ажойиб тимсоли бўла олади.

3. ДЕНГИЗ ДЕҲҚОНЧИЛИГИ ОСТОНАЛАРИ

Денгиз ва океанлар яшаш учун зўр восита манбаларидан бўлиб қолиши керак. Одамлар ҳозирча ундан чинакамига фойдаланаётганлари йўқ. Одамлар қуруқликда неча минг йиллардан бери деҳқончилик қилиб келаётган бўлсаларда, денгиз ови ҳозирча одам иштирокисиз яратилаётган нарсаларни олишдангина иборат бўлиб қолмоқда.

Океан ва денгизлардаги ҳаёт қуруқликдагига нисбатан хилма-хилроқдир. К. М. Малин «Инсониятнинг ҳаётий бойликлари» деган китобида келтирган маълумотларга кўра, 63 синфдаги ҳайвонлардан 54 таси сувда яшаркан. Маълум ўсимликларнинг ярмидан ошиғи ҳам яшаш муҳити сифатида сувни танлаган.

Аммо, денгиздан олинадиган озиқ-овқат ҳозирча назарга илмас даражада оз. Ер шарининг 71 процент юзини эгаллаган океан ва денгизлар ҳозирча деҳқончилик яхши ривожланган битта мамлакатда бир йилда олинадиган ҳосилга тенг озиқ-овқат маҳсулотинигина бермоқда.

Кўпгина кишиларнинг умид қилишича, денгиз деҳқончилигининг самараси қуруқлик деҳқончилигининг самарасидан кам бўлмайди. Масалан, инглиз ихтиологи Люказ балиқчилик хўжалиги рационал олиб борилганида, бир гектар денгиздан олинадиган балиқ бир гектар энг яхши яйловдан олинадиган гўштдан икки баравар кўпроқ бўлиши мумкин, деб ҳисоблайди.

4. ҲАЁТ АСРЛАР ТАРОЗИСИДА

Планетамизда бўлган барча тирик мавжудодларни тарозида «тортиб» кўрган биринчи киши академик Владимир Иванович Вернадский бўлди. «Биосфера» деган тушунчани ҳам шу киши расм қилди. Биосфера — «барҳаётлар» жамики жами деган маънода бўлиб, планетамизнинг қиёфасини космок зарраси сифатида ифодалайди. Вернадский ғояларининг ажойиб хусусияти шундаки, улар йилдан-йилга тобора актуаллашиб бормоқда. Унинг биосфера ҳақидаги айни шу таълимоти ҳозирги кунда халқаро биологик программага доир янги ишлар ривож оладиган кенг назарий асос деб тан олинди.

Бир оз узоқ тарихга назар ташлайлик... Одамнинг яқин аждодлари бундан тахминан 60 миллион йил илгари пайдо бўлган, одамнинг пайдо бўлганига эса миллион йил бўлди. Одам ўшанда ерда бой ҳайвонот ва ўсимлик дунёсини учратган эди. В. И. Вернадскийнинг ҳисобига кўра, ҳозирги кунда ер шаридаги тирик организмларнинг умумий вазни астрономик сон — ёнида 15 та ноли бўлган 10 миллион тонна чамаланади. Бу ер қобиғидаги никель, хром, рух, қўрғошин, олтин запаслари умумий вазнидан икки ярим баравар ва ҳозир ерда яшаётган кишиларнинг вазнидан 6 миллион баравар кўпдир.

Тирик ва ўлик материя ўртасидаги ўзаро алоқа Ер, Қуёш ва бошқа планеталар ўртасидаги узлуксиз модда алмашинуви Вернадскийни унинг бутун ижодий ҳаёти давомида тўлқинлантириб келди. У, биосферани унинг бутун космик механизм тузилиши билан алоқасини назарда тутмай ўрганиб бўлмайди, деб ҳисоблайди. Улуғ олим одамлар қуёш болаларидир, деган қадимги тасаввурга қўшилади...

Биз ер билан биргаликда қуёш теварагида тўла айланиб, яна унга қайтиб келдик. Бунга сабаб шуки, халқаро биология программасининг барча звенолари ялтираб турувчи нуқта — қуёшга қараб таралиб боради. Халқаро биологик программа тематик группаларнинг иши — «ердаги туркумларнинг маҳсулдорлиги, «чучук сув туркумларининг маҳсулдорлигини ўрганиш, «денгиз ва океанлар маҳсулдорлигини ўрганиш» ҳам қуёшга тортиб боради.

Халқаро биология программасига одамнинг баланд тоғларда, Шимолда, Антарктикада, катта чуқурликларда, тропикларда ва саҳролардаги ноқулай яшаш шароитларига кўникиш масалалари ҳам киради.

Ифодали қилиб айтсак, халқаро биология программаси кемасининг елканига эндигина шамол тегипти. Лекин бу шамол мақсад йўлида эсмоқда ва кемага кўпгина мамлакат олимларининг софдил иродаси йўлдош бўлмоқда.

Л. МАРКЕЛОВА,
Г. КУДРЯВЦЕВА.
(ТАСС).

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР.

Халқаро ҲАЁТ

Жанубий Вьетнам. Озодлик армиясининг жангчилари ўлжага олинган Америка бронетранспортёри ёнида.

ТАСС фотохроникаси.

Коммунистлар қамоққа олинмоқда

ГАВАНА, 24 февраль. (ТАСС). Мексика Коммунистик партияси раҳбарлиги билан Коммунистик ёшлар союзи Марказий Комитети Мексика президенти Густаво Диас Ордасга йўллаган хатда ана шу ташкилотларнинг уч раҳбари қонунга хилоф суратда қамоққа олинганлигига қарши норозилик билдирилади

Қамоққа олинганлар орасида Мексика Коммунистик партияси Марказий Комитети президиумининг аъзоси Херардо Унсуэта ҳам бор. Қолган икки киши — Висенте Вильямор билан Марко Гойтиалар эса, деб хабар беради Пренса Латина агентлигининг мухбири Мехикодан, коммунистик ёшлар союзининг раҳбарларидир.

Камбоджага қарши иғвогарликлар

ПНОМПЕНЬ, 24 февраль. (ТАСС). Биринчи ҳарбий округ қўмондони подполковник Состене Фернандес халқаро комиссия аъзоларига ва журналистларга қуйидагиларни маълум қилди: 23 февралда Американинг «В-52» самолётлари Даунг қишлоғи районида (Свайриенг вилояти) Камбоджа территориясини бомбардимон қилди.

Кхмер Пресс агентлигининг хабарида айтилишича, 18 февралда бир торпедо катери Кандал вилоятида Камбоджанинг территориал сувларига Жанубий Вьетнам томонидан бостириб келган. Катердагилар Камбоджанинг Меконг дарёсидаги постини ўққа тутганлар. Маҳаллий ўз-ўзини мудофаа бўлинмасининг аъзоларидан икки кишига ўқ теккан. Худди шу куни бир неча катер самолётлар бериб турган мададдан фойдаланиб, Камбоджа территориал сувларининг 200 метр ичкарисига бостириб кирган. Катерлар Кандал вилоятидаги Каамусамнар постини ўққа тутганлар. Икки киши ўқ тегиб яраланган.

АҚШ. Яқинда Кливленд (Огайо штати) полициячилари иш ташладилар. Тартиб-интизом соқчилари иш ҳақининг оширилишини талаб қилдилар. Суратда: иш ташлаган полициячилар шаҳар ратушаси олдида.

АП—ТАСС телефотоси.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгашининг бош министри Чжоу Энь-лай 17 февралда Пекин цзаофанлари олдида сўзга чиқиб, уларни министрликлар ва бошқа марказий идораларнинг раҳбарларини ағдариш учун кураш олиб бормасликка чақирди. Чжоу Энь-лай хунвэйбинлар ва цзаофанлардан фойдаланиб, молия министрлигида «ҳокимиятни босиб олишга» интилган шу министрликнинг собиқ раҳбар ходимларидан бирини қамоққа олишга буйруқ бердим, деди. Хунвэйбинлар ва цзаофанлар марказий идораларда ҳокимиятни қўлга олиб, бу билан «марказга ва маданий революцияга» зарар етказяптилар, деди у.

Айни вақтда Чжоу Энь-лай хунвэйбинлар ва цзаофанларни бутун мамлакатда ҳокимиятни босиб олиш учун курашни давом эттиришга чақирди. У Пекин хунвэйбинлари ва цзаофанларининг «бирлашган съездида» 22 февралда бу баёнот билан чиқди. Чжоу Энь-лай икки ташкилотни бирлаштиришга жадал қилиб, «биз бундай иттифоқни аллақачондан бери кутяпмиз» деган, деб хабар беради Японияда чиқадиган «Асахи» газетасининг мухбири.

«Маданий революция» ишлари группасининг раҳбари Чэнь Бо-да шу съездда сўзга чиқиб, хунвэйбинлар ва цзаофанларнинг хатти-ҳаракатларини мақтаган бўлса-да, айни вақтда уларнинг баъзи бир «ҳаддан ошишларини» қоралаган. Чэнь Бо-да бундай деган: «Курашда бир қанча камчиликлар юз берди. Бошга қалпоқ кийгизиш, кимнингдир ит калласини мажақлаб ташлаш, алла кимни ўлгудек қилиб уриш тўғрисидаги таҳдидлар шулар жумласидандир».

Хитой расмий матбуотига қараганда, армия ҳокимиятни бўлиб олган. Лекин матбуот армиянинг ҳокимиятни босиб олишдаги хатти-ҳаракатларига қаршилик кўрсатилаётганлиги ва армиянинг ўзи бир-бирига қарши турувчи бир қанча гуруҳларга ажралиб кетганлигини яшира олмайди. Армия газетаси «Цзефан-цзюнь бао» бугун босиб чиқарган бош мақоласини армияда интизомни мустаҳкамлаш масалаларига бағишлаган. Бошқа ҳамма Пекин газеталари кўчириб босган мақолада ҳозирги «ҳал қилувчи пайтда армия» ягона иродага эга бўлиб, бир хилда ҳаракат қилиши» учун «куч-ғайрат сарфлаш» зарур, дейилади.

Хэнань, Тубэй, Сичуань вилоятларида, Синьцзянда, Тибетда ва Хитойнинг бошқа районларида рўй бераётган воқеалар армиянинг «ягона иродага» эга бўлмай, «бир хил ҳаракат» қилмаётганлигини билдиради.

Масалан, хунвэйбинларнинг Пекинда тарқатган варақаларида Хэнань вилоятида армия қисмлари билан жамоат хавфсизлиги органлари «хукмрон маҳаллий гуруҳ» билан биргаликда ҳаракат қилаётганликлари қайд этилади. Хунвэйбинлар «ҳукмрон маҳаллий гуруҳ» деб вилоят партия ва давлат органларини тушунадилар. Варақаларда айтилишича, улар Пекиннинг кўрсатмаларига қарамай, «маданий революция» тарафдорларини «ўзбошимчалик билан қамоққа олмоқдалар». Хэнань вилоятининг бош шаҳри Чжэнчжоуда 18 февралдан бошлаб Мао Цзэ-дуннинг мингга яқин тарафдори қамоққа олинган. Шу вилоятнинг иккинчи бир шаҳри Кайфинда рўй берган қуролли тўқнашувларда ҳарбий хизматчилар ҳам қатнашган, ўлдирилган ва ярадор бўлганлар бор.

* * *

Жаҳон матбуоти Хитойдаги воқеаларни эътибор билан кузатиб турибди. Париж газеталари хунвэйбинларнинг хатти-ҳаракатлари Хитойнинг кўпгина вилоятларида қаршиликка учраётганлигини кўрсатмоқдалар. «Фигаро» газетаси мамлакатдаги вазиятга баҳо берар экан, Мао Цзэ-дун тарафдорлари «жуда катта вайронгарчиликларни бошлаб бериб муваффақиятга эришмадилар, эндиликда улар муросага келиш имкониятини қидирмоқлари керак бўлади», деган хулоса чиқарди.

Тунисда чиқадиган «Спорт» газетаси ҳозирги вақтда Хитойда бўлаётган воқеаларга ҳеч ким лоқайд қараб қололмайди, деб ёзади. «Турли гуруҳлар ўртасида бир-бирларидан ўч олиш учун қон тўкиб тартибсизликларни давом эттираётган миллион-миллион ёш хитойларни кўрар экансиз, ўрта аср таассуби деб мактабларини ташлаб, калтафаҳмлик ва қонхўрлик инстинктларни юзага чиқарган миллион-миллион ёш йигитларни кўрар экансиз, изтироб чекмай тура олмайсиз», деб таъкидлайди газета.

(ТАСС. 24 февраль).

ТИНЧЛИКНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ СОВЕТ КОМИТЕТИНИНГ ПРЕЗИДИУМИДА

Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитетининг президиуми Н. С. Тихонов раислигида ўтган мажлисида бир қанча масалаларни, шу жумладан ҳозирги халқаро вазиятда тинчлик учун курашнинг энг зарур проблемаларини қараб чиқди.

Президиум АҚШнинг Вьетнам Демократик Республикаси территориясини яна бомбардимон қила бошлагани тўғрисидаги масалани муҳокама қилиб, Совет тинчлик тарафдорлари номидан Америка ҳарбийларининг янги қуролли агрессия ҳаракатларига қарши қаттиқ норозилик билдирди. Совет тинчлик тарафдорларининг Вьетнам халқи адолатли курашини қўллаб-қувватлашни кучайтириш юзасидан олиб бораётган кампаниясини янада кучайтириш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Мажлисда Европа хавфсизлигини таъминлаш масаласи қараб чиқилди. Президиум Совет ҳукуматининг Германия Федератив Республикасида янги нацизм бош кўтараётганлиги хусусидаги баёнотини якдиллик билан маъқуллади. Европа хавфсизлиги проблемаларига бағишлаб ўтказиладиган халқаро кенгашларда Совет тинчлик тарафдорларининг иштирокига доир конкрет тадбирлар белгиланди.

Президиум Н. С. Тихоновнинг Улуғ Октябрь 50 йиллигига тайёргарлик плани тўғрисидаги ахборотини ҳам тинглади.

ТРИНИДАД-ТОБАГО ЯНГИ АЪЗО

ЛОНДОН, 24 февраль. (ТАСС). Рейтер агентлигининг мухбири Буэнос-Айресдан хабар беради: кеча Тринидад-Тобаго — Америка давлатлари ташкилотига аъзо қилиб олинди.

Тринидад-Тобагони бу регионал ташкилотга қабул қилиш тўғрисидаги қарор Америка давлатлари ташкилоти кенгашининг Аргентина пойтахтида ўтказилган махсус мажлисида қабул қилинди.

Тринидад-Тобаго — Америка давлатлари ташкилотининг 21-аъзосидир.

ИНДОНЕЗИЯДАГИ АҲВОЛ

ЛОНДОН, 24 февраль. (ТАСС). Рейтер агентлигининг мухбири Жакартадан хабар беради: Индонезия парламенти 1968 йилда бўладиган умумий сайловга қадар, генерал Сухартони Индонезия президенти вазифасини бажарувчи қилиб тасдиқлашни бугун якдиллик билан ёқлаб чиқди.

Мухбирнинг парламент доираларига асосланиб, хабар беришича, ҳатто Сукарно таъсиридаги Индонезия миллий партияси ҳам шу таклифни қувватлаб чиққан. Бу таклиф муваққат халқ маслаҳат конгресси муҳокамасига топширилади. Конгресснинг март ойи бошларида бўладиган сессияси Сукарно тўғрисида узил-кесил қарор қабул қилиши лозим.

ПРОКУРОР БАЁНОТИ

НЬЮ-ЙОРК, 24 февраль. (ТАСС). Ҳозирги вақтда Америка информация агентликлари, газеталари, телевидениеси ва радиосининг эътибори Янги Орлеанга қаратилган. Янги Орлеан округ прокурори Жим Гаррисон баёнотидан сўнг бу шаҳарга қизиқиш кучайди. У яқинда Уоррен комиссиясининг хулосаси хато, президент Кеннеди 1963 йилда фожиали ҳалокатидан анча олдин тайёрланган фитна натижасида ўлдирилган, деди.

Шу баёнотдан кейин бирмунча вақт ўтгач собиқ учувчи Девид Ферри «ўлик ҳолида топилган». У, Гаррисон олиб борган терговда «асосий киши» ҳисобланарди. Гаррисон ўтган куни матбуот конференциясида сўзга чиқиб айтдики, марҳум Д. Ферри анча муҳим шахс эди, прокуратура ихтиёрида бўлган барча маълумотлар унинг «президент Кеннедига суиқасд қилишга олиб келган воқеаларга тортилганлигини» кўрсатади.

Кеча Гаррисон «Уорлд Жорнэл трибюн» газетаси мухбири билан қилган суҳбатида Ли Освальд президент Кеннедининг қотили бўлмаган, деди. «Освальднинг Далласда бирон кишини ўлдирган деб ҳисоблашга менда ҳеч қандай асос йўқ»,— деди у. Янги Орлеан округ прокурорининг бу баёноти Уоррен комиссиясининг Освальд якка-ёлғиз қотил деб чиқарган хулосаларига батамом тўғри келмайди.

Газеталарнинг ёзишича, Далласдаги суиқасд вақтида Д. Ферри Хьюстонда бўлиб, Даллас билан телефон орқали алоқа қилиб турган. Уз вақтида Ферри Уоррен комиссиясида сўзлаган, комиссия докладида унинг номи эслатилган. Бироқ, комиссия Ферринннг гувоҳликларини инобатли деб топмаган.

Янги Орлеан округ прокурори комиссиянинг кўпгина муҳим маълумотлари менсилмаган, деб ҳисоблайди. У, президент Жон Кеннедига суиқасд қилинишига таалуқли барча далилларни текширишда давом этажак.

Чуқур таъзия

КАРОЧИ, (ТАСС). 24 февралда Даккадан Покистон маориф министрлиги номидан қуйидаги мазмундаги таъзия олинди: «кекса севикли ўзбек шоири, драматурги Мақсуд Шайхзоданинг бевақт вафоти Покистон халқи билан унинг ҳукуматини чуқур изтиробга солди, улар ўзбек халқи билан биргаликда шу оғир жудоликка ҳамдарддирлар, марҳумнинг оиласига ва Узбекистон халқиға ўзларининг энг самимий таъзияларини изҳор қиладилар».

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

РАҲМАТ, ЯХШИЛАР!

Мен яқинда Тошкентда ўқиётган қизимни кўрганй борган эдим. Шаҳарни томоша қилиб, сўнгра қизим турган жойга келиб қарасам чўнтагимдаги пулим ва ҳужжатларимни тушириб қўйибман. Ўз юртимга қайтиб кетдим. Анчадан сўнг менга Тошкентдан бир хат келди. Конвертдан йўқотиб қўйган ҳужжатларим ва пулим чиқди.

Октябрь район участка вакили Ғуломов, Раҳматов, Юмаева ва Қодиров ўртоқлар шуларни топиб милиция орқали менга юборишди.

Шу кишиларга газетангиз орқали ўзимнинг миннатдорчилигимни изҳор этаман.

Раҳмат, азизлар!

Н. АВАЗОВ,
шахсий пенсионер,
Каттақўрғон районидаги
Тельман номли колхоз.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — «Республикада мактабгача тарбия муассасаларининг ривожланиши» (суҳбат), 8.25 — Ўзбек халқ куйлари, 9.30 — «Ялла» концерти 10.30 — Концерт (халқ талантлари), 11.10 — «Табассум» радиожурнали, 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.00 — Концерт (чорвадорлар учун), 13.30 — Концерт (талабларга мувофиқ), 15.20 — Ш. Рашидов. «Икки дил достони» (радиопостановка), 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — «Н. К. Крупская ҳаёти ва фаолияти» (радиокомпозиция), 19.20 — Концерт (Раъно Шарипова ижросида), 20.00 — «Табассум» (такрорий эшиттириш), 21.20 — Концерт, 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22.10 — Эстрада концерти, 23.20 — Қўшиқлар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.55 — Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Физкультура билан шуғулланинг.

Рус тилида: 11.20 — Қандай ажойиботлар (болалар учун мультфильм), 11.30 — Биз циркка борамиз (цирк томошалари), 12.40 — Ярим аср йилномаси (китоб пассажидан эшиттириш).

Ўзбек тилида: 13.10 — Айёр деҳқон (болалар учун қўғирчоқ фильм), 13.30 — А. Гайдар қаҳрамонлари билан учрашув, 14.30 — Советлар мамлакати дўстларимиз кўзи билан Сибирь учрашувлари (телефильм).

15.15 — Баҳорги экиш олдидан (қозоқ тилида эшиттириш ва концерт).

16.55 — Эртаги кун программаси.

17.00 — Қанотли дўстлар (болалар учун), 17.25 — Теляңгиликлар, 17.40 — Сиҳат-саломатлик (илмий-оммабоп программа).

Рус тилида: 18.20 — Телевизион янгиликлар, 18.35 — Шварц-Вайс куйлайди, 19.10 — Катта санъат саҳифалари (телефильм), 20.25 — Эртаги кун программаси.

Ўзбек тилида: 20.30 — Лайло Шарипова куйлайди, 21.05 — Саид Аҳмад — Телевизион миниатюралар театри меҳмони («Ёшлик» студияси), 22.00 — Ўзбек куйлари,

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 10.55 — Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Иншони қандай ёзиш керак (Мактаб ўқувчилари учун ўқув программа), 11.40 — П. Чайковский балетлари (музикали эшиттириш).

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 26/II да кундуз Семурғ, кечқурун Евгений Онегин.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—26/II да кундуз Вероналик икки йигит, кечқурун Уғирланган умр.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/II да кундуз Қалам қошлигим, кечқурун Равшан ва Зулхумор, 27/II да Катта концерт.

КИНО

Эльбадаги учрашув — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Уларни афтидан танирдилар — «ЧАЙКА, «МОСКВА», «СПУТНИК», САНЪАТ САРОЙИ, «ФЕСТИВАЛЬ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда ва кундуз 4, кеч 8 да).

Ойи, мен солдат — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Алвидо — «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда), «СПУТНИК» (кундуз соат 12 ва 4 да).

ЧК ходими — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
1, 2, 3, 4 мартда
ҲИНДИСТОН АРТИСТЛАРИНИНГ
КОНЦЕРТИ

Машҳур раққоса Индрани иштирокида Ҳиндистон музика ва рақслари.

Программада: классик, халқ, замонавий рақс ва мелодиялар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар концерт залида кундуз соат 2 дан, район кассаларида эрталаб соат 11 дан сотилади.

1967 йил 9 март кундуз соат 2 да В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг биология фанлари бўйича илмий даражалар бериш бирлашган илмий совет мажлисида (К. Маркс кўчаси, 35-уй, 33-аудитория) биология фанлари доктори деган илмий даражачи олиш учун

А. А. Губин «Ҳайвонлар организмининг трофик бошқарилишида анализаторлар, бош мия катта ярим шарлари ва пўстлоқ ости тугунчаларининг роли» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469, В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В3867: В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256 В30257, В30258.

№ А — 49. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р. 05162